

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150
Félévre 600
Negyedévre 300
Egy óra 10

XI évfolyam * 200.

1928 szeptember 7 Péntek
* 5668 Elul 22 *

ConSurra: Suciu

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Mi fáj és mi nem fáj az igazságügyminiszternek?

Amióta Stelian Popescu, az „Universul” főszerkesztő-tulajdonosa, kezébe kapta az igazságügyminiszteri tárcát, ő is arra a sorsra jutott, mint minden aktív politikus és közéleti férfi, egykori kollegái könyörtelenül lezuhazák róla még a keresztvizet is. De Stelian Popescu tulajdonos szívére veszi a személyével szemben megnyilvánuló nem éppen megtisztelő bánásmódot és legutóbbi nyilatkozatában szentimentálisan panaszkodik az ellene irányuló hírlapi kampány miatt.

A miniszter ur azt a megjegyzést közzéte, hogy egész életében az igazságot harcolta, most mégis napról napra támadják különböző lapok hasábjain a legfantasztikusabb vádakkal illetik és még azt sem áttalálták megírni róla hogy egyetemi hallgató korában három hónapot ült katonaszökevényesség miatt. Nyilatkozatának végén azzal vigasztalja magát az igazságügyminiszter, hogy ez az állapot nem tart már sokáig, mert készül már az új sajtótörvény, amely ugyan nem tesz lakatot a sajtószabadságra, de kötelezi az újságírókat állításainak helyesítésére, vagyis megkívánja az újságíró felelősségét.

Mi tagadás, csak félig osztjuk az igazságügyminiszter felháborodását. Mert el tudjuk binni, hogy nem kellemes dolog, ha az igazságügyminiszterrel azt írják, hogy valaha dezertőr képen három hónapot töltött a hadbírósi büntetés kemény puccsán, abban meg különösen egyetértenek, hogy az újságíró tollát az abszolút felelősségért kell vezetnie. Az egész nyilatkozat szépséghibája éppen csak az, hogy Stelian Popescu az egyetlen ember, akinek semmi jogcíme sincsen arra, hogy az újságíró felelőtlensége miatt panaszkodjék. Hiszen az igazságügyminiszter vezetése alatt álló „Universul” a legfelelőtlenebb lapja egész Nagyromániának.

Hányszor kellett nekünk ezen a helyen rámutatnunk arra, hogy az „Universul” a legfelelőtlenebbül és tudatosan hamisítja meg az eseményeket és semmi lelkiismeretfurdalást sem érez, hogy hazug tudósításait a lelkek kibékülése helyett az uszítás és a gyűlölködés ügyét szolgálja, megmetyejezi a jóindulatot, de hiszékeny emberek ezreit is és a felelőtlen eljárásával a tömegszökevény prédájává dobja az ország zsidóságának nyugalmát és biztonságát.

Oh még nagyon jól emlékszünk arra, hogy minden antiszemita megnyilatkozást követő napon az eseményről szóló tudósítás pontosan megfordítva jelent meg az „Universul”-ban. Hiszen Stelian Popescu lapja volt az, amely azt írta, hogy a kolozsvári zsidó Árvagondozó bálján a zsidó vendégek megverték és kiverték a békesen mulatozó román diákokat, az „Universul” taláta ki, hogy Nagyváradon forró vízzel és vasdarabokkal provokálták a diákkongresszus résztvevőit, egyáltalában az „Universul”-ban látott napvilágot minden olyan híradás, amelyből a gyanútlanul olvasó arra következtethetett, hogy a zsidók állandóan provokálják az antiszemita szervezetek békes tagjait.

Stelian Popescu ezt elfelejtette. Csak arra emlékszik és csak az fáj neki, hogy őt katonaszökevényességgel, meg egyéb

vádakkal illeték. De ha az igazságügyminiszter új sajtótörvényének megalkotásában csak ez a szempont fogja vezetni, akkor ettől a sajtótörvénytől nem sok jót várhatunk. Akkor ez a törvény valószínű, hogy a sajtószabadság megfojtását fogja szolgálni és paragrafusai arra fognak vigyázni, nehogy az igazságügyminisz-

terről, a kormányról és a liberális pártokról valami rosszat lehessen írni.

Pedig nagyon szeretnénk, hogy az újságírók a törvény erejével kényszerítsék a felelősségérzetre. Bennünket, a kisebbségi sajtó munkásait nem kell kényszeríteni erre. A kisebbségi újságírók nagyon jól érzik, hogy felelősséggel tartoznak

minden leírt betűért, ama gondolatnak, amelyet szolgálnak. Annál kevésbé éri ezt az „Universul” és éppen ezért nem hisszük, hogy az igazságügyminiszter olyan törvényt hozzon, amely őt mint a lap jelenlegi tulajdonos-főszerkesztőjét is eddigi irányának feladására kötelezné.

Románia kilép a Népszövetségből, ha az optánsperet a hágai döntőbírótság elé utalják?

A kisantant delegátusai közös értekezletet tartottak az optánsok és a kisebbségi kérdés ügyében

Genf, szeptember 6. Udden svéd delegátusnak a döntőbírótságok illetékességére vonatkozó tegnapi beszédével kapcsolatban, amelyben azt ajánlotta, hogy amennyiben az illetékesség tekintetében kétségek merülnének fel, az illetékesség kérdését a hágai döntőbíróshoz utalják át, a „Journal de Genève” feltűnő helyen rámutat arra, hogy a svéd delegátus beszédének ez a része az optánsperrel állott kapcsolatban.

Benes eszezslovák külügyminiszter, Marinkovics jugoszláv külügyminiszter és Petrescu-Comnen román delegátusok tegnap értekezletet tartottak, amelyben a

magyar optánsperrel és kisebbségi kérdéssel foglalkoztak. A megbeszélés után a három kisantant-delegátus felkereste Briandot. Ezzel párhuzamosan Walko Lajos magyar külügyminiszter is folytatja látogatásait. Ma délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott Belaeers holland külügyminiszterrel, Adachi japán delegátussal és Seipel osztrák kancellárral.

Amszterdam, szept. 6. A holland lapok genfi tudósítói közlése alapján azt írják, hogy a román-magyar optánsperben az elmúlt napokban fontos tárgyalások folytak bizalmas jelleggel a nagy-

hatalmak népszövetségi kiküldötte között.

Diplomáciai körökhöz közelállóak úgy informálták a sajtót, hogy az új népszövetségi ülészekre kitűzött optánsperet a tanács döntés végett bizonyára a hágai nemzetközi döntőbírótság elé utalja, mert már nem áll rendelkezésre újabb diplomáciai formula a döntés elodáztatására.

A lapok szerint, ha a Népszövetség az optánsperet a nemzetközi döntőbírótság elé utalná, Románia népszövetségi megbízottja bejelentí Románia kilépését a Népszövetségből és tiltakozásának jeleit elhagyja az üléstermet.

Miklós herceg Párisba utazott, hogy személyesen interveniáljon a kölcsön érdekében

Altitólág Titulescuval és Maniuval tárgyal a kormányválság békés megoldásáról

(Bucuresti-Bukarest, szept. 6. Az Uj Kelet tud.) Szeptember 15-ére van jelezve Bratianu Vintila miniszterelnöknek az országba való visszatérése és az ország politikai és gazdasági köreiben érthető izgalmakkal várják, mit hoz tarsolyában magával Bratianu Vintila a kölcsöntárgyalásokra és a lejstabilizációjára vonatkozólag. Egyelőre senki sem tudja Bukarestben, hogy ebben a pillanatban hol tartózkodik a miniszterelnök. Mint ugyanis a „Curentul” írja, Bratianu Vintila már elindult Royatból, Párisban nincs s arról sem tudnak semmit a kormány tagjai, hogy a miniszterelnök megérkezett volna már — mint ahogy tervezte, az olasz Rivierára.

Bárhol is legyen a miniszterelnök, az kétségtelen, hogy a kölcsöntárgyalások ismét válságos perióduson mennek keresztül. A Németországban tárgyaló román delegáció többheti tárgyalás után visszatért Berlinből, anélkül, hogy sikerült volna a Reichbankkal megegyezést létesítenie. Két hónapja telt el már annak, hogy a parlament rendkívüli ülészekre megszavazta a stabilizációs törvényjavaslatot és felhatalmazta a kormányt a stabilizációs kölcsön első részletének, — egy 20 millió dolláros előlegnek — felvételére. Ez az előleg azonban még mindig nem futott be, úgy hogy a lejstabilizálás az a veszedelem fenyegeti, hogy a tárgyalások vonjatottásá-

ga miatt ismét hónapokkal el kell halasztani.

Nos, ez az újabb halasztás valóságos katasztrófát jelentene az ország gazdasági és pénzügyi életére, annál is inkább, mert az utóbbi hónapokban a még elengedhetetlenül szükséges pénzügyi műveleteket is felfüggesztették a stabilizáció megvalósításáig. A rossz termés annyira súlyosította az általános helyzetet, hogy egyes országgrszeket valósággal éhínség fenyeget. Valószínűleg ez a katasztrófális helyzet bírta rá Románia legmagasabb vezető-körét, hogy a kölcsöntárgyalások menetébe interveniáljanak. Mint a „Dimineata” jelenli, Miklós régensherceg Aden Párisba érkezett. A lap szerint a herceg franciaországi útja a kölcsöntárgyalásokkal áll szoros összefüggésben és

Párisba várják Titulescu és Maniu Gyulát, a nemzeti parasztpárt elnökét is. A régenshercegnek és a két román vezető politikusnak párisi útja azzal áll összefüggésben, hogy a francia pénzügyi körök Románia belpolitikai nyugalmához kötik a kölcsön folyósítását és a stabilitáció helyreállítását. Maniu és Titulescu jelenléte a román politikai front szolidaritását jelentené a külföldi pénzügyi körökkel szemben, eltávolítaná az utolsó akadályokat is a kölcsön útjából. Hír szerint Titulescu felhasználná az alkalmat arra is, hogy Maniuval a liberális kormány leváltásának kérdését barátságos uton rendezze.

Fölöttébb problematikus azonban, hogy Maniu Gyula a párisi meghívásnak eleget fog tenni.

SELECT-MOZGÓ

Orfási sikerrel folytatja

Harold Lloyd

közkezdelt komikus bemutatását

Gyere te bünös

elsőrangú vigjátékban.

Monopol Imperator

URANIAMOZGÓ

Ökölharc

megható dráma a világháborúból. Főszerepben a kiváló

RICHARD BARTLEMESS

Monopol Fabamot

hogy
eme
s anya
ndenített.
t n
tapes

Stinnes junior utja a milliárdoktól a moabití börtönig

Berlin, szept. 6. Amikor ennek a száznak legnagyobb részét szélhámossa, az öreg Stinnes 1924 április 11-én a berlini West-színházban örök álmra hunyta le szemét, az egyik lap azt írta róla, hogy épen jókor halt meg, mert így legálabb elkerülte, hogy becsúkják.

Stinnes akkoriban állt dicsősége, hatalma, gazdagsága tetőpontján. A legnagyobb közgazdasági és politikai tekintély volt Közép-Európában. Iparvállalatok százai tartoztak koncernjéhez, tucatjával vásárolta a lapkiadóvállalatokat, puccokat finanszírozott, titkos nagy hazafiként tisztelték. Stinnes senior, az akkoriban lábrakapott német antiszemita-mozgalom jellegzetesen palesztinai külsejű véd-szentje, aki „idegen fajú”-nak bélyegzte az új Németország egyetlen igazán nagy alakját, Walter Rathenaut, nemzeti hőnek számított szintén a patentirozott honfiak között horgos orra és több mint gyanús göndöröségű fekete szakállal ellentétben. Erről az emberről azt írni, hogy elkerülte a börtönt...

Négy és fél esztendő telt el azóta. Ifjabb Stinnes Hugó, aki apja szétomlott koncernjének megmaradt vállalatát vezeti, tegyük hozzá mindjárt, hogy az elhunyt szellemében — ma a Moabitban ül.

Stinnes junior másodszületett fia a „nagy” Stinnesnek.

Az öreg még a halálos ágyán is csalt. A kaszás már ott áll a lábánál, amikor neki még mindig azon járt az esze, hogy hogyan károsíthatná meg még egyszer, utódjára az államot. Pár órával halála előtt megsemmisítette a végrendeletét és egész vagyonát — leszámítva a gyermekeinek járó köteles részt — feleségének ajándékozta. Még életében.

Hogy a hátramaradottnak ne kellessen örökösödési adót fizetni.

Az özvegy azután nem elsőszületett fiát, dr. Stinnes Ödönt, hanem a második fiút, Hugó juniorot ültette be az apa örökébe. Állítólag azért, mert a Stinnes-családban szent hagyomány, hogy mindig a másodszületett lesz a család feje. A valódi ok, ami miatt az elsőszületett mellőzték, természetesen nem ez volt. Stinnes Ödön nem örökölte az apja természetét, minden rátermettség hiányzott belőle ahhoz a kíméletlen rabláshoz, ami az inflációs évek óta a Stinnes-ház üzleti politikájának irradációjává vált. Hugó volt a családi buldog, a szülők kedvence, a született siber, akit még apja életében úgy aposztrofált a „New York Times” tudósítója, hogy ő lesz az, aki „le stinnesy Europe”, aki Európát stinnesizálja. Hugó junior éveken keresztül titkára volt az apjának, ismerte az üzleti fogásokat, meg volt kenve minden hájjal és elég könyörtelennek látszott arra,

hogy a nagy „vegyeskereskedést” panamá, veszlegetések és a további piszkos valutaszpekuláció segítségével együttartsa.

A koncern azonban nem élt tovább egy évvel. A Stinnes-testvérek hajbakaptak. A hagyatéki pör a leggyóbb nyilvánosság előtt folyt le, undorítóan, a testvérek beléigazoltak egymásba. Hugó kimutatta foga fehérét. Idősebb bátyját csaknem teljesen kifosztotta, de a hugaival nem boldogult. Stinnes Klára az apja lányának bizonyult, kiverkedte a ráeső részt és anyja minden könyörgése ellenére kivonta tőkéjét a családi cégből. Nem bízták öccsében. Vagyonát szilid, régi iparvállalatok papírjaiba fektette, azután beszerzett magának egy fiatal filmoperatőrt és azzal járta évek óta autonóbilon a világot. Fotográfusnak kettesben. A világméretű ut oroszországi szakaszán Klára kisasszony meglepő rokonszenvet nyilvánított a kommunizmus iránt, de lehet, csak azért, hogy a családját bosszantsa. A huga, Stinnes Hilda egyszerűbben csinálta ezt, úgy költözött és olyan adósságokat csinált, hogy végre is kitagadták. Hugó junior rövid pórázra fogta a családtagokat. A harmadik fia, Stinnes Ottó nem volt hajlandó egy évvel idősebb bátyja diktatúráját elviselni és kivándorolt anyja rokonaihoz Mexikóba. A többi Stinnes-gyerek még kiskorú.

A családtagok örökrészének a kifizetése okozta az első nehézségeket a Stinnes-koncernnek. Mobilizálni kellett az iparvállalatokba fektetett vagyon egy részét épen a legrosszabb időpontban, amikor a márka stabilizációja, ami Németországot egy csapással talpraállította, — (s mit épen az öreg Stinnes akadályozott meg három éven keresztül tőzzel-vassal) — a Stinnes-koncern legfőbb üzletétlő fosztotta meg.

Mi volt ez az üzlet?

A legpiszkosabb s há úgy tetszik a leghazafiatlanabb spekuláció. Stinnes horribilis papirpénzkezelőket vett fel az infláció alatt az állami banktól. A pénz azonnal befektette, iparvállalatokat, valutát s egyéb értékeket vásárolt rajta s azután, amikor a kölcsön lejárt, visszafizette az időközben eredeti értékének százszázadrészére leromlott papírpénzben a kölcsönkapott névértéket. Felvett egy milliárdot és vásárolt rajta néhány nagy iparvállalatot és a milliárdokat akkor fizette vissza, amikor egymilliárdért két gyufaskatulyát lehetett venni. Kolumbusz tojása. Hogy van az, hogy erre nem jött más rá? Dehogyan nem jött, csak hogy nem mindenki kapott kölcsönt az állami banktól. Az kapott, akinek összeköttetései voltak, aki tudta, hogy kit kell megkenni, aki csal és vesztegetett.

Barmat kapott. Becsúkták. Kutisker kapott. Becsúkták. Michael Jakob kapott. Nem csúkták be mert idejében megszökött. Az öreg Stinnes is becsúkták volna, ha idejében meg nem hal.

Az infláció elmúlt mint egy rossz álom és ennek a spekulációnak befellegzett. Ifjabb Hugó nem folytathatta a rablást. Ha üzletember lett volna, el kellett volna adnia a koncernhez tartozó iparvállalatok felét és ezzel a pénzzel finanszírozni, rendbehozni, lukratívá tenni a megmaradottakat. A fiatal Stinnes azonban nem értett ehhez, ugyanaz a rablólovag volt, mint az apja, csak még hazárdabb. Fejést ugrott a frankspekulációba. Akkor kezdődött a franciaországi infláció és a fiatal Stinnes a többi hasonló hiénával együtt megkontreminalta a frankot.

Elképzelhetetlen összegű angazsmánokba bocsátkozott. A francia kormányig azonban nem ért el a közép-európai spekulánsok keze. A francia panamisták a frank hausse-ra spekuláltak és egyszerűen kiszébelték a külföldi siberket, akik baissere játszottak. Ifjabb Stinnes

horribilis veszteségekkel likvidálta a frankspekulációt. A bankok, amelyekkel már apja is hadilábon állt, nem vállaltak a szanalásra, kárörömmel nézték a Stinnes-koncern összeomlását. Stinnesék tőkrementek: az óriási vagyonkomplexumból nem maradt meg csak tizen-négy iparvállalat. Pénzértékben hetven millió márka. Körülbelül ezer millió dinár. Egész csinos összeg. De mi ez a Stinnesék étvágyához képest?

Hugó junior nem született a szilid üzletre. Eladta a maradékot is egy amerikai pénzcsoporthoz, illetőleg társul vette őket a Stinnes-cégbe 9:1 arányban. A céget névleg tovább is ő vezette, de természetesen az amerikaiak diktáltak. Senki sem tudta, mi szüksége volt Stinnes Hugónak erre a tranzakcióra? Most kiderült, Hugó, a német nacionalisták büszkesége, lebélyegezettel hadikölcsönkötvényeket vásárolt, hamis stemplével lebélyegezte a kötvényeket és beváltotta az államkincstárral. Az öröklött stinnesi zsenialitás nem terjed tovább ennél: hogy lehet az államot megkárosítani? Ez az alfa és ez az omega. Már a papa öllele is elég primitív volt, de a junior trükkje egyenesen ordináré. Kis valutaszereket tűzték azelőtt ezt a mesterséget, pitáner ázsio-grejlerek a háborus összeomlást követő bankjegy-káoszban. Az eddigi kimutatások szerint háromszázharminc millió márkával károsította meg Stinnes a hamis lebélyegzéssel a német államot.

A német lapok részben álszentekedve, részben kárörvendezve — aszerint, hogy milyen politikai irányhoz tartoznak — szörnyülködnek azon, hogy a Stinnes név „idejuttott”. Pedig — mi az, hogy idejuttott? A fiatal Hugó, aki most du-

Ügyes, de legfőbbként
**tisztességes
segédet
felvesz SIPOS**
rövid és köztartó tüzte, Cluj,
Calea Reg. Ferdinand 8. szám

tyiba került — (szegény, az első éjjel nem tudott aludni az izgalomtól és altatót kellett neki vinni) — egész életében folyó a törvényekre, ezt tanulta az apjától. Amikor a német kormány kényszerhelyzetben szabályozta a szénelosztást, Hugó junior a nyilvánosság előtt a legnagyobb felháborodással tiltakozott ez ellen mozdítván:

— Hogy jön ehhez a törvényhozás? A vaj is közszükségleti cikk, miért nem szabályozzák a vajelosztást?

Egyszerűen nem tudta megérteni, hogy a köz érdeke előbbrevaló a Stinnesek jogtalan magánérdekénél. Ahogy az apja sem vette ezt tudomásul. A különbség csak az, hogy a viszonyok konszolidáltak már valamelyest és a polgári közvélemény ma már kevésbé elnéző a stinnesi harácsolással szemben, mint volt még csak 5 évvel ezelőtt is. Amikor a forradalmi időkben valamelyik vidék: munkástanács „örizethavelté” az öreg Stinnes, olyan felzudulás támadt, hogy nyomban szabadon kellett engedni. Azóta baloldali többség alakult ki a választásokon. Változtak a viszonyok. Megerősödött a demokrácia. S mikor most Hugó Stinnes junior a vizsgálóbíró letartóztatja, a hozzá egészen közelálló „Deutsche Allgemeine Zeitung” is csak annyit mert félni, hogy megsemmisít, hogy reméli, az egész ügy félreértésnek fog bizonyulni... Ez az a remény, amit a családás má nem is nyomor követ, hanem megelőz.

Ma délelőtt bezárták a kolozsvári bejelentő hivatalt, amelynek tisztviselőit a város elbocsátotta

A felfüggesztett hivatalnokok Mihali polgármester biztatására ismét elfoglalták helyüket

(Cluj-Kolozsvár, szept. 6. Az Új Kelet tud.) Ma délelőtt 11 óra tájban hatalmas tömegek ostromolták meg a kolozsvári rendőrprefektúra bejelentőhivatalát. A prefektúra hatalmas udvarának mélyén, az első emeleten négy-öttszáz ember tolongott, nők, férfiak, munkások és lateimerek vegyesen. A szűk folyosón életveszélyes volt a tolongás és némely pillanatban úgy rémlett, hogy valaki átbillen a korláton.

A népesedési hivatal előtt egy rendőr állta el az utat és csak hosszas kapacitálás után tudtuk bejutni a hivatal főnökéhez. Közben a hivatal hét tisztviselője sorra hagyta el a rendőrprefektúra épületét. A bejelentőhivatal ugyanis a város adminisztrációjához tartozik és csunán a hivatal főnökét ne vezí ki a rendőrprefektus, aki a tisztviselőknél kívül szükséges személyzetet is kölcsönzi az ügymenet biztosítása érdekében.

A szokatlan tolongás iránt való érdeklődésünkre megtudtuk, hogy mára bizonyos összeírásokat rendelt el a hivatal s épen ma következett be, hogy a város a bejelentőhöz beosztott tisztviselőinek is kikézbcsítette felfüggesztésüknek végzését, mire a hivatal az egyre növekedő tömeg orra előtt be kellett zárni.

Többen, akik az utlevélükre szükséges bejelentőhivatali láttaozást e miatt nem kaptak meg — tekintve, hogy vasuti jegyüket megváltották —

láttaozás nélkül elutaztak. Ezeket a határon természetesen fel fogják tartóztatni s vissza utalják őket Kolozsvárra.

Ismeretes, hogy a népesedési hivatal egyik osztálya végzi a törvényes kikézbcsítést is. Ez az apparátus a tisztviselők eltávó-zása következtében megakadt, mire az ügyészség figyelmeztette a bejelentőhivatal főnökét, hogy amennyiben nem intézkedik a sürgős idézések kikézbcsítése érdekében, úgy erről táviratikag értesíti az illetékes miniszteriumot.

A bejelentőhivatal tisztviselői csak a déli órákban tértek vissza hivatalukba, miután a polgármester arra kérte őket, hogy további intézkedésig folytassák munkájukat.

Alkalmi vétel!
Ebédülő butor, mely áll:
1 kredenc
1 asztal
6 székkel, továbbá
Szalonbutor, 1 diván, 4 fotóli.
Összesen 12000 leiert eladó
ROSENBERG
régiségkereskedés, Cluj, Cal. Victoriei 6

Péntek, 1928 szeptember 7.
Kolozsvár
A hon...
Belgrad, s...
Joanovics...
tatásával, a...
büntérsai v...
stina merén...
a jugoszláv...
került lece...
izgatott ke...
gató politik...
jom indult...
kibékítésre...
zal fenyege...
mennek és...
Annyi bizon...
Izgalom
tak
Guth...
vezetése...
(Satunare...
Kelet tud.)...
nyek után...
kor lezajlott...
hüközsgé t...
lése. Mint en...
a helyzet, h...
ból rekrutál...
Bella Stefan...
igérté, hogy...
adja az eng...
sára.
Vasárnap...
ami termés...
ciót kellett...
jött azonban...
kezett Save...
egyik képvis...
zék vezetői...
támogassa, S...
prefektus uja...
pedélyezésé...
főn öltött po...
nesen
a belügy...
utasiós ér...
közgy...
Az izg...
Ezzel azon...
véget az a...
fektus járat...
nyomó több...
Freund Chai...
lentették be...
Ennek hatás...
zában lévő...
gyűlés megta...
tartásához va...
fektus, mint...
helyőrség pa...
pedig azzal...
lehet a Freu...
rásoktól. Vég...
döntést, hogy...
a hüközsgé...
gy...
mire a közgy...
rében tartott...
Megy...
A közgyűlé...
tölték meg a...
ók. Felvonult...
is, nyilván az

Butorárleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkasait foglalkoztathassuk ha tehát
olcsó és jó butort
Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann
zongorát, planinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
butorgyár Rt.
hatalmas raktárait. Hiteles képes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Kommunista forradalomtól tart a belgrádi kormány

A horvátok csak ürügynek tartják a kommunista mozgolódásokról terjesztett híreket. Szeptember 25-én ül össze a szkupstina

Belgrád, szept. 6. Popovics Toma és Joannovics Luné képviselők letartóztatásával, akiket azzal vádolnak, hogy büntársai voltak az ismeretes szkupstina merénletben Raacsics Punitának a jugoszláv kormánynak még nem sikerült lecsendesíteni a horvát nép felzúgott kedélyét. A kormányt támogató politikusok körében erős mozgalom indult meg a radikális frakciók kibékítésére, de erre nem sok kilátás van egyelőre. A radikálisok ugyanis az új fenyegetőznek, hogy Zágrábba menekülnek és kibékülnek a horvátokkal. Annai bizonyos, hogy Jugoszláviában

súlyos a belpolitikai helyzet, amelynek tisztázását szeptember 25-ikére várják, amikor ismét összeül a parlament. Milanó szept. 6. A Corriere della Sera jelenti Belgrádból: A jugoszláv belügyminisztérium hivatalos közleményt adott ki, amelyben arra hívja fel a közönség figyelmét, hogy a felzúgott kommunista szervezetek újban rendkívül erős tevékenységet fejtenek ki az egész országban. A kormány közlése szerint a kommunisták forradalmi célokra akarják használni a politikai feszültséget és a röpiratok tömegével lázítanak az államrend és a

burzsoázia ellen. A horvát területeken a szerbek ellen, Szerbiában pedig a horvátok ellen uszítanak a kommunisták, akiknek a tevékenysége Dél-Szerbiában, Macedóniában és Montenegróban a legintenzívebb. A hatóságok utasítást kaptak arra, hogy a legerélyesebb intézkedésekkel fojtsák el a kommunisták mozgalmát. Zágrábi hírek szerint a horvátok az állítólagos készülő kommunista forradalomról terjesztett kormányhíreket csak ürügynek tekintik, amely arra szolgál, hogy a kormány kivételes intézkedéseket léptessen életbe.

Szétosztják a tömeget

A közgyűlés berekesztése után az egész közönség utnak indult a hitközségi székház felé, hogy az új elnököt hivatalába iktassák.

A hitközség székházát a rendőrség tartotta megszállva és Dumitrescu rendőrprefektus, felsőbb rendeltetűre való hivalkozással megakadályozta, hogy a hitközség tagjai belépjenek az épület udvarára.

Az egész tömeg erre a vármegyei prefektura elé vonult, hogy a prefektust az új helyzetről informálják, egyben pedig az új vezetőség bemutatkozzék. Utközben a Freund táborához tartozó chaszidok, kisebb-nagyobb csoportokban verődve, hangosan tüntettek a hitközség új vezetősége ellen.

A vármegyházának udvara teljesen megtelt a tüntető tömeggel.

Az általánosan izzó hangulatban csak kisebb incidensek fordultak elő, mégis a készenlétben álló csendőrség a tömeget szétosztotta. Ezalatt Guth Sándor, az új hitközségi elnök, kihallgatásra jelentkezett Bellu prefektusnál és közölte vele a közgyűlés eredményét. A prefektus erre felhívta a távollévő Freund Chaim fiát, Freund Józsefet, akit Guth Sándor felszólított arra, hogy adja át a hitközségi irodát, amit azonban az ifjabbik Freund megtagadott.

Lepecsételik a hitközségi irodát

Bellu prefektus békés együttműködésre szólította fel a szembenálló frakciókat, de az erre vonatkozó tárgyalásnak végetvetett dr. Nestor főügyész közbelépése. A főügyész ugyanis az ellenzék egyes tagjainak ismeretes bűnvádi feljelentése alapján már

megindította a vizsgálatot az elmozdított hitközségi vezetőség tagjai ellen bizonyos hitközségi pénzek jogtalan felhasználása címén

és erre való hivatkozással dr. Nestor a vizsgálat érdekében azt proponálta a prefektusnak, hogy a hitközségi irodát lepecsételjék le. A rendőrség közbenjöttével ez meg is történt.

A szatmári zsidóság érthető izgalommal tekint a további fejlemények elé.

Izgalmas rendkívüli közgyűlésen elmozdították a szatmári ortodox hitközség vezetőségét

Guth Sándor lett az új elnök. Reaktiválták a Freund Chaim miatt lemondott vezetőségi tagokat. Tüntetők meg akarták zavarni a közgyűlést. Freund Chaim fia megtagadta a hitközségi iroda átadását az új vezetőségnek

(Satu Mare-Szatmár, szept. 6. Az Uj Kelet tud.) Páraatlanul izgalmas előzmények után, csülörtökön délelőtt tíz óra körül lezajlott a szatmári ortodox zsidó hitközség tisztújító rendkívüli közgyűlése. Mint emlékeztetés, szombaton az volt a helyzet, hogy a hitközség vezetőtagjairól rekrutálódott monstreküldöttségnek Bellu Stefan vármegyei prefektus megígérte, hogy 400 aláírás ellenében megadja az engedélyt a közgyűlés megtartására.

Vasárnap azonban ismét kétség volt a gyűlés megtartása,

ami természetesen általános konsternációt kellett a zsidóság körében. Kapóra jött azonban, hogy aznap Szatmárra érkezett Saveanu kamarai elnök, Szatmár egyik képviselője, akit a hitközségi ellenzék vezetői felkértek, hogy akciójukat támogatja. Saveanu intervenciójára a prefektus újabb ígéretet tett a gyűlés engedélyezésére, de az eredmény csak hét óra körül pozitív formát, amikor egyenesen

a belügyminisztériumtól távirati utasítás érkezett a prefektushoz a közgyűlés engedélyezésére.

Az izgalmas előjáték

Ezzel azonban még mindig nem ért véget az a lejátszás, amelyet Bellu prefektus járatozó a szatmári hitközség tulajdonos többségével, mert időközben Freund Chaim hívei tiltakozásukat jelentették be a gyűlés megtartása ellen. Ennek hatása alatt a hitközség székházában lévő nagyerőműben engedélyezett gyűlés megtartását, illetve a gyűlés megtartásához való hozzájárulását egy prefektus, mint Popovics ezredes, a szatmári helyőrség parancsnoka megtagadta, még pedig azzal az indoklással, hogy tartani lehet a Freundék által beígért rendezvénytől. Végül odamódosította ezt a döntést, hogy csak

a hitközségi székházban nem lehet a gyűlést megtartani,

mire a közgyűlést a Kereskedő Ifjak Körében tartották meg.

Megválasztják az új vezetőséget

A közgyűlési termet zsúfolásig töltötték meg az igazolt hitközségi választók. Felvonultak a Freund-csoport tagjai is, nyilván azzal a céllal, hogy

botrányt rendezzenek és ezzel lehetetlenné tegyék a gyűlés megtartását.

A rendkívüli közgyűlést az előkészítő bizottság nevében dr. Stern Mór ügyvéd, az ellenzéki mozgalom egyik vezetője nyitotta meg. Megnyitóbeszédében üdvözölte a megjelent választókat, valamint a különböző hatóságok képviselőit, majd javaslatára Sámuel Ignácot megválasztották a közgyűlés elnökévé.

A közgyűlés vezetőségének megválasztása után Sámuel Ignác elnök napirendi javaslatot terjesztett elő, amelyben

a hitközség alapszabályainak megsértése miatt kéri, hogy Freund Chaim alelnököt, Schwartz Salamon Rosenbergné Ignác, Freund József, Drummer Sámuel és Lefkovics Márton bizottsági tagokat mozdítsák el hivatalukból.

A közgyűlés óriási lelkesedéssel egyhangulag elfoglalta az elnöki indítványt egyidejűleg pedig az elmozdított hitközségi vezetők helyébe közfelkiáltással megválasztotta id. Reitter Mórt, Markovits Mayert, Spiegel Dávidot, Fleischmann Adolfot, Bergmann Zeidét és Sámuel Ignácot.

Egyhangú elnökválasztás

Szűnni nem akaró lelkes óváció közepette a közgyűlés ezután a Freund Chaim jogtalan eljárása miatt korábban lemondott 14 ellenzéki képviselőtestületi tagot reaktiválta. Ezután a hitközség új elnökének megválasztására került a sor. A közgyűlés közfelkiáltással Guth Sándort választotta meg elnökének, akit a lelkes tömeg vállain emelt és percekig ünnepelt.

Az óváció elültével Guth Sándor elfoglalta az elnöki széket és hosszabb beszédében köszönetet mondott az iránta megnyilatkozott általános bizalomért,

majd arról biztosította a közgyűlést, hogy teljes erejével igyekezeni fog a hozzáfűzött várakozásoknak megfelelni és misszióját teljesíteni. Reméli, hogy azok, akik ma szembenállanak az új rezsimmel, rövidesen barátokká fognak átalakulni.

A közgyűlés, miután Spiegel Dávidot ellenőrré választotta meg, utasította az új vezetőséget, hogy hivatalát azonnal foglalja el és erről értesítse az illetékes hatóságokat. Ezzel kapcsolatban az elnök javaslatára a közgyűlés elhatározta,

hogy üdvözlő táviratokat intéz a régens-tanácshoz, a belügyminisztériumhoz, a kultuszminisztériumhoz és Saveanu kamarai elnökhez.

A közgyűlés ezután határozatképpen kimondta, hogy az augusztus 9-én megtartott rabbiválasztást, amely Teitelbaum Joel főrabbi jelöltségére negatív eredménnyel végződött, befejezettnek nyilvánítja

és a rabbiválasztás előkészítésére, illetve lefolytatására kiküldött bizottság megbízatását megszünteti.

A gyűlés folyamán több közbekialfás és rendezavarás történt, de a rendőrség minden egyes alkalommal közbelépett és a lármázókat eltávolította a teremből.

Jabotinszky levele az erdélyi Barissziánusokhoz

(Cluj-Kolozsvár, szept. 6. Az Uj Kelet tud.) Részletesen beszámoltunk arról, hogy a Barisszia ifjúsági szervezetek kolozsvári konferenciáján milyen heves vita tárgyat képezte a Jabotinszky vezetés alatt álló revizionista párthoz való csatlakozás kérdése. A javaslatot, mint ismeretes, óriási szótöbbséggel elvetette a konferencia, amivel nyilván azt akarta dokumentálni, hogy a Barissziába tömörült zsidó ifjúság nem kíván részt venni a belső cionista párt harcokban és tevékenységét kizárólag a nevelőmunkára és az ifjúságnak a cionista irányban való aktiválására kívánja koncentrálni.

Abból az alkalomból, hogy a revizionista párthoz való csatlakozás a konferencia napirendjére tűzött, Vladimir Jabotinszky, a revizionista párt elnöke, rendkívül érdekes és kimerítő levelet írt a konferenciához, amely azonban néhány nappal a konferencia után érkezett meg Clujra, Noha az Uj Kelet elvileg nem osztja a revizionizmus gyakorlati programját és a párt taktikai eszközeit időszerűtlennek tartja, mégis sulyt helyezünk arra, hogy az erdélyi zsidó közvélemény megismerje Jabotinszky politikai hitvallását, amelyet a Barissziához intézett meleghangú levelében teljes részletességgel kifejt. A rendkívül érdekes levél így hangzik:

Hirdessen az Uj Keletben

Páris, 1928 augusztus 18.

A Barisszia országos konferenciájának, Kolozsvár

Barátaim és Bajtársaim!

Nem jöhetnek el hozzátok, de a távolból küldöm nektek szívből jövő üdvözléteket, mint Herziánus, mint Barissziánus, abban a biztos hitben, hogy ennek a két fogalomnak jelentése ugyanaz.

A párisi Barisszia-csoport kedvessége folytán néhány év óta abban a megtisztelő helyzetben vagyok, hogy a Tiszineket hordhatom. Ma ugy irok nektek, mint testvéretek és felhívok benneteket, erdélyi testvéreim, gyertek segíteni a küzdelemben, amelyet Herzl ideáljait és a Herzl által teremtett szerveze felsőbbségéért folytat évek óta a cionista revizionisták utója és annak sorában szerény személyem.

Büszkeséggel állapíthatom ma meg, hogy nem minden eredmény nélkül folytattuk ezt a küzdelmet. Amikor 1925 januárjában első párisi világkonferenciánk megformálta a revizionista programot, a cionista-világ gunyolódással egykedvűséggel, vagy ellenségeskedéssel fogadta ezt a programot. Ma — két pont kivételével — a revizionisták kinyújtott álcélogójá az egyetlen cionizmus általánosan elfogult ideológiájává vált.

Emlékeztetek vissza 1925-ben azt hit-

ték a cionisták, hogy Herzl parancsa: a politikai cionizmus haszontalan, halott jelszavá vált. A legnépszerűbb kiszólás akkor az volt: „Felejtjük el a politikát.” Helyeseljünk mindent, amit a palesztinai kormány tesz. A cionista szervezet legmagasabb hivatalos képviselői bejárták a világot és kinyilatkoztatták, hogy „a politikai helyzet tökéletesen kielégítő”, ha tehát valami nincs rendjén a palesztinai építómunkánál, ugye ebben — így mondták a hivatalos cionista szóvivők — egyáltalán nem a kormány, hanem a zsidó nép a hibás.

Akkor feleltük szavukat ez ellen a hamis, naiv és veszedelmes felfogás ellen. Azt kiáltottuk: „Nem!” Nem ezt akarta Herzl? Herzl politikai cionizmusról beszélt. A tömegkolonizációnak előfeltétele, hogy az országban megfelelő kormányzati rendszer vezetésének be, olyan törvényhozás és a törvényeknek olyan alkalmazása, amely aktív módon mozdítja elő a bevándorlást és a letelepítést. Anélkül az aktív támogatás hiányzik, ahol a kormányzati rendszer „semleges”; ott a kormány gátolja a kolonizációt. Palesztinában azonban a kormány még csak nem is semleges, sőt éppen ellenkezőleg: ellenséges és tudatosan a mi fejlődésünk ellen irányuló. Amíg ez az állapot tart, addig nem lehet remény egy tényleges cionista, vagyis olyan kolonizációra, amelynek kifejezett célja a zsidó többség megteremtése az országban.

A továbbiakban ezt mondtuk: „Akarok mezőgazdasági kolonizációt? Ehhez mindenképpen olcsó földre van szükség. Ott, ahol a telepes kénytelen a szabad piacon megvásárolni a földet, ott nincs olcsó föld. Nagyobb szabású mezőgazdasági kolonizáció csak ott lehetséges, ahol a kormány a megműveletlen földeket a telepesek rendelkezésére bocsátja.

Akartok városi kolonizációt? Ennek bázisa az ipar. És egy ifjú ipar csak erőteljes állami támogatás mellett fejlődhet. Amire tehát szükség van: agrárreform, védvámok, adóreformok, mindenképpen azonban radikális változás a palesztinai kormányzás szellemében, egy parancs Londonból, hogy ez a kormányzat elhárító és aktív módon támogassa a zsidó kolonizációt.

Es a továbbiakban ezt mondtuk: Nem arról van szó, hogy mi az angol kormányt „erőszakkal kényszerítsük”. Az angol nemzet nem rabló — és nem betörőbanda. Az angol nemzet há marad vállalt kötelezettségeihez. Meg fogja tartani azt, amit megígért, de csak akkor, ha követelni fogjuk ezt: udvariasan de határozottan és hajthatatlanul kell ezt követelni. Ha azonban a cionista képviselők maguk jelentik ki, hogy nekünk cionisták csak semmi követelni valónk nincs a kormánytól, hogy a politikai helyzet teljesen kielégítő, akkor természetesen nem várhatjuk, hogy Anglia papább legyen a pápánál. A főbűnösök a cionista vezérek. Őket kell elcsapnotok és ujakat választanotok helyükbe.

Es végül ezt mondtuk: Most, 1928-ben örvendeznek a rövidlétők, hogy sok zsidó vándorolt ki Palesztinába és rövidlátásukban azt hiszik, hogy ez bizonyíték arra, hogy politikai előfeltételek nélkül is lehetséges a tömegkolonizáció. Tévednek. Politikai előfeltételek nélkül nem lehetséges tényleges emigráció csupán az emberanyag inflációja és egy ilyen infláció csak krízisrel végződhet.

Igy beszélünk akkor és kacagtak rajtuk és kigunyoltak. Nemsokára azonban látnia kellett a cionista világnak, hogy nekünk van igazunk. Bekövetkezett a krízis, a munkanélküliség, a kivándorlás. És a XV. kongresszus már felhaborodott beszédekben dörgött a palesztinai kormányrendszer ellen, amely gátolja az építómunkát és követelke a kormánytól a földet, a védvámokat, az adóreformot, — egyszerűen kilenctized részét annak, amit mi, revizionisták formuláztunk meg először. — kilenctizedrészt annak, amit a cionista világszervezet hivatalos képviselői még tegnapelőtt haszontalannak és elérhetetlennek deklaráltak.

Szinte az egész frontvonalon győztek az ideáljaink. Csupán két kivétel maradt — és ez a kettő éppen a legjellemzőbb arra a gettó-szellemre, amely a cionista szervezetben, sajnos, még mindig uralkodik.

Először: még mindig úgy tesznek, mintha a mi legcionizmusunkat (a palesztinai zsidó légio felállítására vonatkozó követelést) nem támogathatnák. A szíve mélyén minden józan ember érzi, hogy ebben a tekintetben is nekünk van igazunk Palesztinában egyelőre zsidó sem kételkedik abban, hogy fel kell lennünk készülvén. De mi mindenképp realisták és praktikusok vagyunk. Mi tudjuk, hogy az „előkészítés” ebben az értelemben nemcsak szellemet és hangulatot jelent és ama híres „készséget a hősi halálra”, de sokkal inkább technikai felkészültséget, szervezetséget és gyakorlatot. Mindezek az előfeltételek csak akkor sikerülhetnek, ha az ifjuság fegyveres önvédelmi joga törvényesen és hivatalo-

san elismertetik. A cionisták irtózása ennek az egyszerű igazságnak bevallásától az ósregi gettó-belelések egy maradványa és oka egyrészt a fizikai passzivitás, amelyben mi a mindenkori pogromok egyelőre okát látjuk, másrészt pedig a zsidó gondolkodás slendriánizmusa az irtózás a logika, vaskövetkezetességtől, a félelem attól, hogy B-t mondjunk ott, ahol A-t már évek óta kimondottuk. (Jabotinszky levelének második részét holnapki számunkban fogjuk közölni).

Németország konkrét együttműködési ajánlatot tesz Franciaországnak a Rajnavidék kiűritése ellenében

A párisi sajtó optimista kombinációkat fűz Briand és Müller-Franken tárgyalásaihoz

Genf, szeptember 6. Politikai körökben messzemenő kombinációkat fűznek azokhoz a két órási tárgyalásokhoz, amelyek tegnap este folytak le Briand francia külügyminiszter és Hermann Müller-Franken német kancellár között. A lefolyt tárgyalásról semmiféle kommunikációt nem adtak ki. Müller miniszterelnöknek Briandtól való távozása után a német delegáció azonnal ülést tartott, amelynek lefolyásáról azonban szintén nem szivárogtat ki semmi. A beavatottak tudni vélik, hogy általános érdekű problémákon kívül a Rajna-vidék kiűritésének kérdése is szóba került. Állítólag mindkét oldalon egyformán óhajtnák a komoly tárgyalások megindulását. A francia delegáció tagjainak a sajtó képviselői előtt tett kijelentése szerint nem

tárgyalásokról, hanem egyelőre csak megbeszélésekről van szó, de mert azok tárgya általános érdekű ügy, elkerülhetetlennek látszik, hogy a tanácskozásba a többi négy európai nagyhatalmat is bevonják.

Páris, szeptember 6. A francia sajtóra igen kedvező benyomást tett Müller-Franken és Briand első megbeszélése. A párisi lapok megállapítják, hogy a német francia jóviszonyok kifejlődése tekintetében a német kancellár igen kedvező megállapítást tanúsított. A német kormány, mint a „Petit Journal” tudni véli, már ki is dolgozott egy memorandumot, amelyben összegezi a Rajna-vidék kiűritésével kapcsolatos véleményét és konkrét ajánlatot tesz Franciaország-

nak. Ezt a memorandumot esetleg már Genfben eljuttatják Angliához, Franciaországhoz, Belgiumhoz, Olaszországhoz és ennek során ugyanolyan eljárást fognak követni, mint a Locarnóban megkötött szerződéseknél. A lap egyre valószínűbbnek tartja, hogy az érdekelt hatalmak rövidesen tanácskozásra fognak összeülni.

Genf, szeptember 6. A népszövetségi közgyűlés mai ülésén folytatott a főtökári jelentés feletti vitát. Ennek során Auszália fődelegátusa többek között azt hangoztatta, hogy nagyon fontosnak tartja azokat az egyezményeket, amelyek a béke körülbástyázására irányulnak, majd a leszerelési és biztonsági bizottság munkáját méltatta.

A nagyváradi rendőrprefektúra utlevélhamisításba akarta beugratni a szatmári rendőrséget?

Egy Szatmáron letartóztatott nagyváradi utlevélügynök fantasztikus vallomása

(Satmar-Szatmár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szatmári rendőrség egy a maga nemében fantasztikus ügyben indította meg a vizsgálatot. Néhány nappal ezelőtt Szatmárra érkezett egy Weinreb, nevű ismert nagyváradi utlevélügynök, aki minden követ megmozgatott, hogy a szatmári rendőrségtől pénzért egy fiktív utlevelet szerezzen. A nagyváradi ügynök előbb szatmári kollégái útján igyekezett célját elérni, ezek azonban nem vállalkoztak a hamis utlevél megszerzésére. Weinreb ekkor közvetlenül a rendőrséggel keresett összeköttetést és előbb egy Rosenberg Lajos névre szóló utlevél megszerzésével kísérletezett, majd mikor ez nem sikerült, felkereste Pop Joan rendőrkormányzó és hateraz lejt ígért neki, ha Goldstein Emánuel állítólagos nagyváradi lakos nevére szóló utlevelet állít ki részére. Weinreb átadott a komiszárnak két fényképet, egy állampolgársági bizonyítvány másolatát, amely az állítólagos Goldstein nevére szólott s amelyet Nagyváradon állítottak ki, valamint ötszáz lejt azzal, hogy a további 5500 lejt az utlevél átadásakor fogja kifizetni.

Pop komiszar szinleg belement az ajánlatba és fölöttései tudtával kiállította az utlevelet, amelyet Weinreb a komiszar lakásán vett át. Abban a pillanatban azonban, amikor Weinreb a kikötött 5500 lejt a komiszárnak átnyújtotta, a komiszar szekrényében elbujtított detektív előlépett és a tetlen éri utlevélügynököt letartóztatta.

A rejtélyes utlevélügy azonban ezzel nem ért véget, mert Weinreb letartóztatása fantasztikus fordulatot adott a különben nem szokatlan esetben. Weinreb ugyanis azt a meglepő vallomást tette, hogy Puticija Traian nagyváradi rendőrprefektus bízta meg azzal, hogy a szatmári rendőrségtől egy hamis utlevelet szerezzen. A váradi rendőrprefektus e

céla 22 ezer lejt adott állítólag át Weinrebnek, sőt az utlevélhez szükséges két arcképet is a nagyváradi rendőrprefektúra bünyügyi osztályától szereztek be, állítólag azért, mert a nagyváradi rendőrség kompromittálni szerette volna a szatmári rendőrséget.

Weinreb Szatmáron szerzett a nagyváradi fényképhez hasonló személyt Jakab Mór személyében, akit kiruházott és kicsit kimaszkírozott, hogy jobban

hasonlítsa a fényképhez és az utlevél átvételénél mint az utlevél tulajdonosa szerepelhessen.

Weinreb feltűnő vallomásáról jelentést tettek a Szatmáron tartózkodó Fildam nagyváradi főügyésznek, aki a maga részéről is bevezette a vizsgálatot annak megállapítására, vajjon az egész mesét nem-e Weinreb találta ki, hogy ilyen módon szabaduljon meg tettének következményétől.

Mexikó megszakítja a diplomáciai viszonyt Olaszországgal

Newyork, szept. 6. A mexikói külügyminiszter a parlament újból való megnyitásakor jelentést terjesztett elő az elmúlt év eseményeiről és a jelentésben részletesen beszámolt az egyházi jogi kérdésekről, valamint a Mexikó ellen folytatott külföldi katolikus propagandáról, miközben érintette azt a lehetőséget is, hogy Mexikó Olaszországgal megszakítja a diplomáciai viszonyt. A jelentés sze-

mint a vallásfelekezetek közül csak a katolikus vonatkozott a mexikói egyházlörvényi elismerni. A protestáns egyháznak az elmúlt évben hat, ebben az évben pedig további kilenc templomot adtak vissza és a külföldi protestáns lelkeseknek hat évre megadták az engedélyt bivatásuk gyakorlására. A külföldi katolikus propaganda órási mértékűt öltött. Olaszországban pedig minden elképzelhető halárt tulleptt. Ennek következtében Olaszország és Mexikó között feszült a viszony és még feszültebbé fog válni, ha a felelőtlen körök akciójukat idejében be nem szüntetik. Calles moslami elnök utólagként tegyujabban Trevinno táborokot emlegetik.

Amateurok, fényképeszek!

Fényképeszeti cikkeiket a legolcsóbban

BERNAT

papírházánál, Piata Uniri 29. sz. alatt

szerezhetik be.

— Az elemi iskolákban szeptember 15-én, a középiskolákban október 1-én kezdődik a tanítás. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter rendeletileg köztudomására hozza, hogy a törvény értelmében az egész országban az összes elemi iskolákban a tanítás szeptember 15-én reggel, a középiskolákban pedig október elsején reggel kezdődik.

A
(Bucure)
Uj Kelet t
má délutá
gyültek és
nyszer eln
nizster jel
az őszit ha
hogy a gy

Balan
(Fogaras)
egész orszá
ühetetlen
fogarasi ha
Balacá siko
ni. Több n
hogy a bes
mülethet t
ságit. Ez a
sok járati
itt, hol am
galommal
le ártatlan
tartotta a
hogy város
natnyi nyu
gok: csend
lóságos haj
és a cseadó
lette a hara
anakroniszt
lyárt tett á

Meg
a se

Az ujsin
sulyosan se
oa szállító
lakosságát
ta hónapok
léteinek tud
Balan elfog
óra lehetett
szállító sze
amelynek l
mal leste B
bevonulását
rődtek és a
dobálni a
rendőrség h
denároci me
dűhét lecsil
rend fennta
katonák fed
kórházba.

Balan má
méletét. Els
kért. Ehségt
darabig tom
den felvilág

Harma
S

— Tudtan
riteni — mo
bandita, aki
erő és a bes
latta kísérőit
szu ideig lak

— Ahonna
mondotta B
én harmadst

A minisztertanácson bejelentették, hogy Románia aláírta a Kellog-paktumot

(Bucaresti-Bukarest, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tagjai má délután 6 órakor minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen Duca belügyminiszter elnökölt. Anghelescu hadügyminiszter jelentést tett a minisztertanácsnak az ősi hadgyakorlatokról s bejelentette, hogy a gyakorlatok helyét nem fogják

inséges vidékekre tenni. Argetoianu külügyminiszterhelyettes bejelentette, hogy Washingtonból érkezett távirati jelentés szerint Románia ottani követe aláírta a Kellog-paktumot. Argetoianu ezután az optánskérdés legújabb fázisáról referált a kormány tagjainak. A minisztertanács megbizta Ste-

lian Popescu igazságügyminisztert, hogy szervezze meg Románia részvételét a barcelonai nemzetközi kiállításon.

Végül elhatározták, hogy a „Románia” gőzös kapitányát, akit az egyiptomi hatóságok kokaincsempészen értek, bíróság elé fogják állítani.

Balan bandita a fogarasi kórházban a halállal vívodik

Balant egy patak partján ruhamosás közben lepték meg az áruházas csendőrök

Balan rögtön elfogatása után kijelentette, hogy ismét meg fog szünni

(Fogarasi, szept. 6. Az Uj Kelet tud.) Az egész országban futóújként terjedt el és lehetetlen feltűnést kellett a hír, hogy a fogarasi havasok retteggett banditáját, Balan sikerült végül ártalmatlanná tenni. Több mint két hónapja már annak, hogy a bestiálisan kegyetlen bandita rémületben tartotta három megye lakosságát. Ez alatt az idő alatt pedig a havasok járatlan útján bujdosó haramia hol itt, hol amott jelent meg Halálos nyugalommal és kegyetlenséggel puskázott le ártatlan embereket s olyan terror alatt tartotta a vidékeket, amelyekben operált hogy városok és községek lakóinak pillanatnyi nyugalomuk nem volt. A hatóságok: csendőrök, rendőrök, katonaság valóságos hajtvadászatot rendeztek ellene s a csendőrgolyó, amely végülis leterítette a haramiát, egy állatias lelkű, szinte anakromizáltak a romantikus multu beábrált lett ártalmatlanná.

Meg akarták lincselni a sebesült banditát

Az újszaki fatális összetűzés után a súlyosan sérült Balant a fogarasi kórházba szállították be. Fogarason, amelynek lakosságát ugyancsak rettegésben tartotta hónapok óta keresztiül a bandita közel-létének tudata, villámgyorsan elterjedt Balan elfogatásának híre. Délután négy óra lehetett, midőn a sebesült banditát szállító szekér beérkezett a városkába, amelynek lakossága határtalan izgalommal leslel Balannak immár veszélytelen bevonulását. Az emberek csoportokba verődtek és a főucára érve, kövel kezdték dobálni a banditát szállító szekert. A rendőrség hiába próbálta a Balant mindentáron meglincselni akaró tömeg eldühét lecsillapítani a banditát végül a rend fenntartására kirendelt szuronyos katonák fedezete mellett kísérték be a kórházba.

Balan már utközben visszanyerte eszméletét. Első dolga az volt, hogy vizet kért. Éhségről panaszkodott, majd egy darabig tompán nézett maga elé s minden felvilágosítást megtagadott.

Harmadszor is meg akar szünni Balan

— Tudtam, hogy golyó fog végül leteríteni — mormolta valamivel később a bandita, akibe lassan visszatért az élet-erő és a beszélő kedv. Azonnal megnyuglatta kísérőit, hogy ezúttal sem lesz hozza ideig lakója a targuocnai fegyháznak

— Ahonnan kétszer megszöktem — mondotta Balan — onnan megszököm én harmadszor is.

A fogarasi csendőrszázadparancsnokságon töredelmes vallomást tett a bandita Altlában nyugodtan viselkedik közönyösen, szinte fölényel válaszol a hozzáintézett kérdésekre és úgy beszél gyilkosságairól, mintha érdektelen, mindennapos eseményről számolna be. Bevallotta hogy azért bujt el a havasokból, weil Tulcea görögkeleti lelkész akarta meggyilkolni. Beismerte, hogy ő támadta meg és rabolta ki az alsópörumbáki álmásfőnököt, ő volt Klein Mihály nagydísznői posztgyárossá gyilkosa s ő volt szerzője a feketehalmi fürdőtelepen elkövetett borzalmas hármaggyilkosságoknak is.

Bilincsek között a kórházi ágyon

A csendőrlaktanyáról az állami kórházba szállították át a banditát, ahol azonnal megvizsgálják. A vizsgálat megállapította, hogy Vasiliu csendőrmester jól irányzott revolvergolyója a gonosztevő ballüdejét furta át és hátul a gyomorüreg alatti jött ki testéből. A seb meglehetősen súlyos, de nem életveszélyes. Mindenestbe operatív beavatkozásra volt szükség, de az orvosok remélik, hogy Balan rezisztens természete könnyen át fogja élni a seb következtében szenvedett vérvesztéseket.

Operáció közben egy pillanatra sem vették le Balan lábairól a bilincset majd a műtét elvégzése után a kórháznak egy külön szobájában helyezték el a banditát. Egy egész ország réme, a vadállatiasan kegyetlen Balan, a rettegett betyár most megkötözve s tehetetlenül fekszik a fogarasi kórház egy fehér ágyán. Két szuronyos csendőr posztol a haramia szobájának ajtaja előtt és megerősített őrség vigyáz a kórház bejárára és környékére is. Fogarasi és vidékének lakossága hallatlan izgalomban van. Állandóan emberek százai ácsorognak a kórházi épület előtt s az egész városra rányomja bélyegét a szerda délutáni elfogatás eseménye. Balan Balan! mindenütt e névtől visszhangzik a város.

Csütörtök délelőtt a fogarasi törvényszék ügyésze és vizsgálóbírója keresik fel Balant a kórházban s mintegy két óras kihallgatás alá vették. A bandita egyedüli és töredelmesen vallott, részletesen ismertette összes legutóbbi rémtetteinek történetét. Kijelentette azonban, hogy cinkosai nem voltak s valamennyi bűntényt egyedül követte el.

Balan rémtettei több már a belügyi miniszteriumot is aláírta és Tataru csendőrszázadparancsnok helyettes egyenes

utasítására háromszáz csendőri vezényelték ki a bandita üldözésére. Ezek az oltdéki falvak csendőrszázadaival együtt katonaruhában és civilben keresztil-kasul járták a havasokat, ahol csak a banditát sejtették és az utóbbi napokban biztos és megbízható információkat kaptak arról, hogy Balan Fogarasi környékén tartózkodik. Előrelátható volt, hogy az éhség, vagy a virtus elő fogja csalni rejtekéből a banditát, aki körül egyre inkább összeszorult az üldözők által font hurok. Az elfogatáshoz azonban a véletlen is hozzájárult. Balan az utóbbi napokban Ujsink községből való emberekkel találkozott, akik Tulcea görögkeleti lelkészre panaszkodtak. A bandita elhatározta, hogy végezni fog a lelkéssel és ezt a nemes bosszút arra használja fel, hogy megcsappant pénz és élelmiszerkészletet is segítsen.

Szerdán délután leereszkedett Ujsink határába és egy útjába került földműves-től, aki a falu végén lakik, ételmezt kért. A földműves gyanakodva mérte végig az állig felfegyverzett suhanót, aki azonban sietett megnyugtatni:

— Ne félj semmit! En vagyok Balan!
A földműves a birtokán lévő kis szalma zsopusk viskóba vezette, ahol tejet adott neki. Balan miután a kiéhezett ember mohóságával megitta a tejet, végigheveredett egy bányász-kundán. A földműves a haramiától való félelmében nem merete a csendőrséget értesíteni, de mikor látta, hogy Balan nyugodtan bevereszkedik a viskóban, igyekezett nyájával együtt távolodni a kukoricástól, hogy a faluhoz közelebb jusson. Ekkor pillantotta meg a civilruhában lévő Vasiliu csendőrmestert, aki egy társával együtt parasztruhában jött a falu határára, nyomozva a bandita után. A csendőrszázadparancsnok ugyanis már hetekkel ezelőtt elrendelte, hogy a csendőrök civilben nyoma mozzanak Balan után.

A negyven méteres revolverlövés

A földműves néhány szóval elmondotta Vasiliunak, hogy Balan a viskóban tartózkodik. A két csendőr ekkor mindketten felelem nélkül, hátuk mögé rejtett fegyverekkel megközelítette a kalibát azzal az elhatározással, hogy m-helyt a bandita közelébe jutnak, használni fogják fegyverüket. Balan azonban észrevette, hogy veszély fenyegeti és mikor a két parasztruhás csendőr a viskó közelébe ért, már ott állott az épület előtt vállához szorított fegyverrel — Vigyázzatok! — kálálta a csendőrök felé — mert azonnal agyonlölek benneteket. Miért tartjátok hátul kezenteke?

A csendőrök azonnal beléptek a viskóba, mert Balan biztos fegyvere az első gyanus mozdulatnál végezni fog velük.

Vasiliu csendőrmester ráta iők-jelentéséről téve tomságot, mandent kockázta, negyven méterről Balan felé lövte revolverrel.

Aztán mindket csendőr földrevetette magát, hogy a bandita esetleges lövései elkerüljék. Ez azonban nem következett be, mert a csendőrmester jó célzó-erővel bizonyult és negyven méterről egyetlen lövéssel letartotta revolverével három megye rettegett haramiáját. Balan elbukott. Manlicher-fegyvere kiesett kezéből és a két csendőrmester most már nem volt nehéz a súlyosan de nem életveszélyesen megsebesült banditát megkölnöznie.

Balan haldoklik

A késő esti órákban telefonon érdeklődtünk a fogarasi kórház igazgatóságánál Balan állapota felől, azt az értesítést kaptuk, hogy Balannál az operáció után magas sebességű lépett fel, amelynek következtében állapota válságosra fordult. A bandita ebben a pillanatban élet és hajál között lebeg.

Balan elfogatásának körülményeiről újabban még azt jelentik, hogy a két áruhába öltözött csendőr a Stringa-patak partján akadt rá, amint fehérműjét mosta. Amikor a bandita észrevette, a csendőröket eléjük ugrott és fegyvert fogott rájuk, mire azok szegény napszámóknak adták ki magukat és kegyelemért könyörögtek. A bandita ez-alkalommal nagylelkűnek mutatkozott és barlangjába invitálta a csendőröket, ahol rummal akarta megkínálni őket. Amikor a gyanutlan Balan lehajolt a rumos üvegért Vasiliu őrmester kirántotta revolverét és közvetlen közletről lelőtte.

A Haggibbor vasárnapi programja

Vasárnapra a Haggibbor kapta meg a városi sporttelep pályáját és az egyesület ambiciózus vezetősége gazdag sportprogramot állított össze, mellyel a közönségben a futballsport iránt támadt közönyt akarja megtörni. A legváltozatosabb mérkőzéseket bonyolítják le vasárnap a pályán, amelyek közül a két lekövett vidéki együttes játéka élvezetes sportot fog nyújtani. Vasárnapon egyébként a helyi cégesapatok szép számmal fognak felvonulni. Ezúttal először szerepel a pályán az ékszerészek csapata a cégesapat matchek érdekessége pedig a Gólya—Szabó Jenő áruházak revánsmérkőzése lesz. Mint ismeretes, a legutóbbi találkozást a Gólya áruház nyerte és a Szabó Jenő áruház ambiciózus válogatottjai most akarnak revánst venni ellenfelükön. A cégfőnökök egy hordó sört tüztek ki a mérkőzés győztese számára. Érdekes lesz a drogeriák válogatottjainak találkozása is, amelyre a drogeriák tulajdonosai kedves meglepetést tartogatnak a közönség számára.

A sporttelepi pénztár utján minden jegyhez illatosító papirt mellékelnek, ezenkívül minden tizedik jegy mellé kis doboz puderral, minden huszadik jegy mellé kis üveg parfümmel és minden ötvenedik jegy mellé egy darab finom toltetesszappannal fognak kedveskedni a közönségnek.

A vasárnapi részletes program a következő:

Délelőtt 9 órakor: Ékszerészek—Morvay-cég. Délután egy negyed 2 órakor: CFR Dés—Haggibbor komb. Délután 3 órakor: Drogeriák (Róza—Emke—Angyal) mérkőzése. Délután 4 órakor: Szabó Jenő—Gólya-áruház revánsmérkőzése. Délután 5 órakor MSE—Haggibbor.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és banság zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak törzss megjelölésével engedjük meg.

Kereskedelmi cégek, vállalatok és intézetek figyelmét felhívjuk a Magánalkalmazottak Szövetségében működő ingyenes állásközvetítésre. Ha kereskedelmi alkalmazottra, tisztviselőre, vagy bármilyen üzleti, vagy irodai alkalmazottra van szükségük, úgy bizalommal forduljanak ide, mert megbízható és jó munkaeurót kapnak. Magánalkalmazottak Szövetsége állásközvetítési osztály Cluj-Kolozsvár, Str. Cogaľniceanu 7.

Sirkőavatás. Ragányi Gyurika sirkőavatása f. hó 9-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a neológ zsidó temetőben.

Gorkij Maxim tudógyulladásban súlyosan megbetegedett Oroszországban. Londonból jelentik: Gorkij Maxim, a világhírű nagy orosz író, aki tudvalegleg tudógyengesége miatt élének nagyrészt az enyhe klímájú Capri-szigetén töltötte, a szovjetkormány meghívására az európai Oroszország több városában előadásokat tartott. A gyenge szervezete Gorkij Maxim Leningradban tudógyulladásban súlyosan megbetegedett. Gorkij állapota válságosra fordult. Az egész művelt világ mély megdöbbenéssel fogadta a hírt és gondolatban aggodalommal veszi körül a nagybeteg író betegágyát. Gorkij jövő év márciusában tölti be hatvanadik esztendőjét. A szervezete tudvalegleg a fiatalok hányattatásának és nékülözések miatt gyengült le. Gorkij a cári orosz uralom nagyrészt külföldön töltötte, de nem annyira erős radikális szocialista álláspontja miatt, hanem inkább azért, hogy a délvidéken megrongált egészségét és megátadott tüdejét restaurálja. A forradalom alatti hazahívások s ő a meghívásnak engedett is. Gorkij aktív szerepét nem vállalt a politikában, de az új uralom, mint a forradalom előkészítése nagy irójának megtisztelő helyet biztosítottak. Gorkij időközben elvált ellentétbe került Szovjetország szellemi vezérével s elhagyta Oroszországot és mindaddig kint tartózkodott, míg írói jubileumának címén haza nem hívták. Mindenesetre az egész kulturvilágnak nagy vesztesége lenne, ha Gorkijt az orvostudomány nem tudná megmenteni.

Az „Astra“
Alt. Bizt. Intézet cluj kerületi Igazgatóság Strada Londrei 7. (Hossyu-u. 7.) magas javadalmazással **üzletszerző**
tisztviselőket keres.
Jelentkezni lehet d. u. 4—5 óra között

Betörő, akitől hiánytalanul visszakerült a rablott pénz. Loebenből jelentik: A trojafachi postahivatalban tegnap délben, amíg a postás-kiszámszony meg a segédhivatalnok ebédelni mentek, betörés történt. A betörő fel-feszítette azt a kis vaspénztárt, amelyben a heti elszámolás napjáiig összegyűlt a pénz. Amikor tegnap délután a hivatalnokok ismét munkába kezdtek, megdöbbenve pillantottak a feltört pénztárra. Azonnal értesítették a loebeni csendőrséget, amely az értesítés után nyomban elrendelte a betörő üldözését. A délutáni órák folyamán az országuton ellenőrző csendőriőr garzolásra szólított egy fiatalembert, aki

Pénzt és munkát
takarít meg! Ne küldjön minden ismerősének külön újlevi üdvözlőt.
Közöltesse
ros hasanai jókívánságait
az UJ KELET-ben
Egy 2 cm-es kockahirdetés díja Lei 150.—. Nagyobb hirdetés tarifális áron fizetendő. Csoportos közlés díja Lei 100.—.

igen zavaros és ideges módon felelt a csendőrök kérdéseire. A csendőrök megmozdították a fiatalembert, akinek az inge alatt közel ötezer szillinget találtak. Néhány perccel bevallotta, hogy a pénz a trojafachi postahivatalban történt betörésből származik. A betörő egy fillért sem költhetett el a rablott pénzből mert Trojafachból a hegyeken át menekült s mire leért az országútra, addigra már is elfogták.

Házasság. Weitzner Bertus Tiho és Becker József Sirduc folyó hó 2-án házasságot kötöttek.

A három Fratellini kalandjai. A három Fratellini-testvér, Páris ismert népszerű bohóc-triója most hosszabb turné után visszatért a francia fővárosba. Elmondották, hogy Nizzában találkoztak Douglas Fairbankssal, aki filmezni hívta őket Hollywoodba. Ebből nem lett semmi, mert Fratellinek a következő feltételeket kötötték ki maguknak: Ha valamelyikük kitöri a lábát, 2000 dollárt kap, ha a karját töri ki négyezret, ha pedig a nyakát töri ki valamelyik Fratellini, akkor a másik kettő tízezer dollár kártérítést kap, mert ezáltal a trió felhőnik.

Amikor hazatérünk párisi lakásunkra — mesélték tréfásan Fratellinek — kellemetlen meglepetés várt bennünket. A lakásunk tele volt molylékokkal. Revolverekkel öldöztük a szörnyű fenevadakat, a sebesülteket pedig hatalmas baltacsapásokkal kiméltük meg a további szenvedéstől, összesen 147.394 molylépet terítettünk le. A többi fenevad ettől megijedt és eltávozott, így most mi vagyunk urai a helyzetnek.

Nagy tűz a Buckingham-palota közelében. Londonból jelentik: A British Goodrich Rubber Company londoni palotájában, amely a Buckingham-palota közvetlen közelében fekszik, ma délben tűz ütött ki, amely az épületben felhalmozott rengeteg gyúlékony anyag folytán hamarosan az egész palotára áttért. A tüzet estig még nem sikerült lokalizálni s úgy látszik, hogy az épület romba fog dőlni. Már eddig is rengeteg gummianyag és autóbromcs pusztult el. A raktárakban felhalmozott benzinesherdők sorra robbannak fel. Az oltási munkálatok ily körülmények között igen nagy nehézségekbe ütköznek.

Régi bélyegzőkből újat készítettnek
az ujonnan megnyitott bélyegzőgyárban
„BALKIRS“ Teleki-utca 4. Oradea,
Centrala: BISTRITA központ

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — **Saját tőkéi 85 millió lei.**
Affiliált intézetek: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyéd, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúrön, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Egedélyezett devizahely. Arurak árát a vasút mellett. **Betéteket elfogad**

A latin írás Törökországban. Angorából jelentik: Az arab írásról a latin írásra való áttérés átmeneti időtartama rövidebb lesz, semmint hitték volna. A köztársasági elnök egész levelezését már az új írásmóddal intézi. Az idej egyetemi tanév folyamán az egyetem valamennyi fakultásán már a latin betűket fogják használni. Az egyetem egyes fakultásain nagy felkészültséggel dolgoznak azon, hogy terminológiájukat megváltoztassák. Az orvosi terminológia, amelyben eddig főképpen arab kifejezések uralkodtak, mostantól kezdve kizárólag latin terminológiává alakul át.

A Keren Kajemet Tisri-akciója

Roshassana előtt
ne küldjön újlevi üdvözlőt, várja KKL adományával.
Roshassanakor
gyakorolja a jótékonyág imáinkba foglalt parancsát. — Snoderon-on a KKL-nek Mazkirkor fogadalmi adományát megír kártyákon tegye meg.
Jomkipur előestéjén
még templom előtt nagyobb adományát juttassa el a KKL-re vagy tegye a pesseybe.
100.000 Dunam föld vissza-váltását
tegye lehetővé az egész világ zsidóságát a főünnepek alatt a KKL adományával **Erec Jiszráelban!**

תשובה לר סיני זיף מאילאנדא על מכתב גלוי שלו בבית הועד לחכמים מחורש אב אלול חוברות "א" ב

ראו ראינו את המכתב גלוי שלו ועמדנו משתומם. אך הועד עדיין שקר הנראד לענים שהכול נעשה בצדק ובמשפט על צד הוועד טוב עפי' התורה ותכונת הקדילה וכי בחשאי נעשית הבחירה והלא ר' סיני עומד על גביו היה אצל ר' חיים פריינד וראה סימני הפתקאות ועי' הסימנים ידעו מי האומר דן ומי האומר לאו וכי סימני לאו מילתא הוא? גם זה ראד שר' חיים טרם השליך את הפתקאות להארונע בדק איתם כמה רגעים ורמז לבנו שירשום בפנקסיו זה הוא עוד זאת ידע שאחד מועד הבחירה נתן לאנשים פשימים שני פתקאות של דן תחת פתקא אחד דן ואחד לאו וכי זה צדק שלו? או לו לדור שדורשיהם שאוי והשופמים צריכין להשפט.

הלא על כל אלה הבהורים קבלי לפנינו אין זה כי אם כלימה כסדר פנינו גם עינו על שקיבל על עצמו להיות שומר נאמן ואפילו שמך מנה לא היה בו על כן לא ראד ולא ידע.

ואם היה דובר אמר נא ר' סיני איך מלאו לבו לאמר על אנשים כשרים אנשי עירינו שהלק גדול מהאומרים לאו אינן מאמינים בדובתורתנו ודברות פניהם ענתה בס' ודלא פי' הכשולו והועד בעצמו עדיין שקר שגם הוא היה בקי בסימנים וידע מי הוא זה האומר לאו ואיזה האומר דן? זאת אמת שתיה בקי בטביעת עין אבל כגון אנו השעתה כי כמו שאין רגלים לשקר כך אין לו עינים.

וכי זה אמת שהצד שכנגדו עשי פסעות באמצע הבחירה לפדוע את הבחירה? והלא כתב דו אשר בדינו מעיד על הפכה שר' חיים פריינד מואן לנמור את הבחירה נתן טעם לפניו כי הוא עיף וינע והטעם האמת שלא עלתה בידם להחליק את הארונע. אף לאחר שנתן ר' סיני את חותמי אשר הניך על הארונע האמתית.

וכי לאחר כל הערמות ורמאות ותקיפות שעשו ועד הבחירה כל דיום בסערות ר' סיני היה נגד הפסק דין הבעיות אנשים מכובדים שהפתקאות היו נמנן לפנייהם? והלא אף הפיד שלכם שהוא הפדף האמת והראי שאין ביכולתכם לאמר לנו מאיז מקום דנתנו לא אמר לנו שגדו בביתו ועד ולהשגיח רק שלפי דעתכם ועד הבחירה בחוקה כשרות ואינן מוכרחים ליתן רשות לשומרים וכי לא ראד שאחרע חוקתנו? אשר כבר לא היה לדם ועוד על זה אנו מתמידים. אך לקח לו רשות איש כבדי שאינו מכיר בעיריני אף את מיני אלה לאמר על אנשי קהילתיני שדחאספי לעת ערב כחצר בידכנים כאשר נתודע שר' חיים מואן לנמור את הבחירה ורצד שדאוינע יהי מינה תחת ידו התום בחותמי של ר' סיני כדי שוכל לעשות התחלפות השיטה: ואז כבר נודע שחותמי של ר' סיני אינן אמת או להבעי לערך מ' מאות בחורים כולם ברירני או להמיר את הבחירה. או ליתן את הארונע למקום משומר לקאמא נאסטרע. או למנות את הפתקאות ועליהם אמר ר' סיני שדם וישבי קרנות ויבוקים מנן לו זה ומתי ישב עמיהם בקרנות? ומה יענד אם ישבעו את עלבונם במשפטם לא לפני ביד שלכם?

כללו של דבר הרב ממאשנאד ידע מי הוא דשומר נאמן ולכך העמיד את ר' סיני ואנחנו מעידים כי לא זה סיני ולד זה דר' ה' וסיפו טוביה על תחילתו שלא היה ראוי לאותו איצטלי להיות נאמן אלה אדרבה אופכא מסתברא כי הלא עד אמונים לא יכונ. הנאמנים לר' ולתורתו

— **Értesítés.** Ezennel közhírré teszem, hogy fiam, Kalmár László ismeretlen helyen tartózkodó mechanikus sérti felelősséget nem vállalok, adósságait nem fizetem. **Kalmár Dávid Dej.**

Orvosi hír. Dr. Lövv Margit csecsemő- és gyermekgyógyász speciálisa rendelőjét megnyitotta Targu-Muresen. Str. Traian (Baross Gábor-u.) 26.

Péntek, 1928 szeptember 7.

K

RÖV

ÖSSZE

Egy új...

(Cluj-Kolo... Kelel tudósít... kén, pénteken... radi tagozat... amelyre Ko... szörményi S... A nagyváradi... több lokális... kerül az Ug... illetve száll... nos jelentősé... szempontjából... Az egyik... már többizbe... erdély és B... közvetlen va... sik. Mint i... nyezésére a... ugy a csehsz... vasutakkal... olyan vasut... Halmiból ki... gyl terület... Voda bukovi... gys közvetl... meg Erdély... kovina, ille... tárgyalások... diumban var... konferenciár...

Az át neu... goknál vissz... a forgalmi é... jelentik: A... lése szerint... postacsomag... zett nem ve... dők a feladó... tal köteles... a forgalmi-... Megszigor... A pénzügyv... ben felhivta... arra, hogy a... a határon cs... lakat, amely... szigorúan m... és italok ell... bályzat 266... előírásoknak... legközelebbi... kes, amelyhe... kell beküldn... vatkozott pá... ételolajokat... kell tüntetni... vagy magbó... kívüli a gvár... Leszállított... vasuti fuvar... zérigazgatós... vas és fémp... külföldi koka... megfelelő fu... tmani Ezt a... csak ugy ve... és keresked... igazoló irato... az iránytár... ségre olvan... ségiük, amel... lehet haszná... nyok után te... les tarifa fu... de a megfele... utólag vissz... A brauer... vámjia. A sör... rásához has... tumot a sör... földről impo... hogy ebben... is van, a pé... tézkedett, ho... nyában az i...

Közgazdaság

Rövidesen meglesz a közvetlen vasúti összeköttetés Erdély és Bukovina között

Egy új gyorsvonatpárt állítanak be Biharpuspökin át Budapest és Bécs. Az UGIR nagyváradi ülésének programja

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szeptember hetedikén, pénteken délután az Ugir nagyváradi tagozata választmányi ülést tart, amelyre Kolozsvárról leutazik dr. Bőszörményi Sándor kerületi igazgató is. A nagyváradi nagyiparosok értekezletén több lokális ügy mellett megbeszélésre kerül az Ugirnak két közlekedésügyi, illetve szállítási akciója, amely általános jelentőséggel bír a gazdasági élet szempontjából.

Az egyik akció, amelyről az Uj Kelet már többször megemlékezett, az Észak-erdély és Bukovina között létesítendő közvetlen vasúti összeköttetésre vonatkozik. Mint ismeretes, az Ugir kezdeményezésére a CFR tárgyalásokat kezdett egy csehszlovák, mint a lengyel államvasutakkal, hogy járuljanak hozzá egy olyan vasútvonal létesítéséhez, amely Halmiból kiindulva csehszlovák és lengyel területen áthaladva Grigore Ghica Voda bukovinai állomásig haladna, vagyis közvetlen összeköttetést valósítana meg Erdély északnyugati részei és Bukovina, illetve Besszarábia között. A tárgyalások már igen előrehaladott stádiumban vannak és már csak egy utolsó konferenciára van szükség az érdekel-

államok vámhatóságainak delegátusai között, hogy ezen a vonalon meginduljon a forgalom, ami előreláthatólag még októberben meg fog történni.

A másik akció, amely az Ugir nagyváradi mai gyűlésén megbeszélésre kerül arra irányul, hogy a CFR egy második gyorsvonatpárt állítson be Biharpuspökin át Budapest és Bécs felé. Jelenleg ugyanis nyugat felé egyetlen direkt vonat van ezen az átkelési ponton, ami már nem elegendő a forgalom lebonyolítására. Az új gyorsvonatpár beállítását a CFR vezérigazgatósága kilátásba is helyezte már és csak arra van szükség, hogy a magyar államvasutak megfelelően módosítsák, illetve átalakítsák menetrendjüket. Az előzetes informatív tárgyalásokból arra lehet következtetni, hogy Magyarország hozzá fog járulni egy új román gyorsvonatpár beállításához.

Különböző szállítási és adószelvények kivül az Ugir nagyváradi tagozatának ülésén szóba fognak kerülni azok a panaszok is, amelyek Florian nagyváradi vámfőnök ellen elhangzottak, egyben a gyáriparosok háttérben fognak afelel is, hogy milyen jogorvoslatot folyamodjanak.

Az át nem vett külföldi posta csomagoknál visszafizették a vámot, valamint a forgalmi és luxusadót. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium közlése szerint az olyan külföldről érkezett postacsomagok után, amelyeket a címzett nem vett át és így visszaküldendők a feladóhoz, az illetékes vámhivatal köteles úgy az importvámot, mint a forgalmi- és luxusadót megteríteni.

Megszigorították az étel- és italimportát. A pénzügyminisztérium közlése szerint felhívta a vámhivatalok figyelmét arra, hogy a jövőben ne engedjenek át a határon csakis olyan külföldi étel- és italimportát, amelyeknél megállapítható, hogy szigorúan megfelelnek az élelmiszerek és italok ellenőrzésére vonatkozó szabályzat 266-ik szakaszában foglalt előírásoknak. Ennek megállapítására a legközelebbi állami laboratórium illetékes, amelyhez az érkező áruból mintát kell beküldeni analízis végett. A hivatkozott paragrafus szerint a külföldi étel- és italimportát tartalmazó edények fel kell tüntetni, hogy milyen gyümölcsből vagy magból sajtolták az olajat, azonkívül a gyár cégjelölését is.

Leszállították a külföldi fémkocsz vasúti fuvardíját. Az államvasutak vezérigazgatósága elhatározta, hogy a vas és fémpari üzemek részére érkező külföldi kocsz után a III. speciáltarifa megfelelő fuvardíjat fogja felszámítani. Ezt a kedvezményt a gyárak csak úgy vehetik igénybe, ha az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumtól igazoló iratot szereznek be arról, hogy az importálni kívánt kocszok mennyiségére olyan speciális célból van szükségük, amelyre helyi kocszot nem lehet használni. Az érkező szállítmányok után továbbra is a VII-ik kivételes tarifa fuvardíjait kell majd fizetni és a megfelelő különbözetest a vasut utólag visszatéríti.

A brauernech-preparátum importvámja. A söröshordók légmentes elzárásához használt brauernech-preparátumot a sörgyárak tudvalevőleg külföldről importálják. Tekintettel arra, hogy ebben a készítményben parafin is van, a pénzügyminisztérium úgy intézkedett, hogy a parafinartalom arányában az importőrök fizessék meg a

megfelelő vámtöbbletet. Az esetleges téves vámkirovások ellen kompenzációval lehet élni.

Szeptember 15-én megindul a cukorrépakampány. Hivatalos közlés szerint a cukorrépa szüret kezdetét vette és kisebb tételekben már megindult a répa szállítása is a gyárakhoz, de a tulajdonképeni kampány csak szeptember 15-én kezdődik. Szakértői becslés szerint körülbelül 90 ezer tonnára tehető az idei répatermés, amelynek leszállításához 28 speciális vonatra és 3500 vagonra lesz szükség. Állítólag a CFR teljesen felkészülten várja a cukorrépakampányt, amelyben semmiféle fennakadás nem lesz.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora: **Péntek: Bizánc.** (A nagyon olcsó helyi- és vidéki előadások első estéje. Mozi-helyiárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. A drámai személyzet új tagjainak bemutatkozása. Poór Lili, dr. Janovics Jenő főlépése. Szám: 9)

Szombat: Éva grófnő. (Operette újdonság először. Karásonyi Lili, Kondor Ibolyka, Sólyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár, főlépésével. Premiere-bérlet 2. sz. Szám: 10)

Vasárnap 3-kor: Májusi muzsika. (Operette újdonság, mozi-helyiárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Szám: 11)

Vasárnap 6-kor: Marjusa, a kis cseléd-leány szerencsésje. (Újdonság 3-szor. Szám: 12.)

Vasárnap háromnegyed 9-kor: Éva grófnő. (Operette újdonság 2-szor. Napi bérlet 2. szám, C. Szám: 13.)

Hétfő: Éva grófnő. (3-szor. Napi bérlet 3. szám, A. Szám: 14.)

Kedd: Éva grófnő. (4-szer. Napi bérlet 3. szám, B. Szám: 15.)

A színházi iroda hírel: Holnap este van az Éva grófnő premijére. Izgalommal és nagy érdeklődéssel várt estéje lesz holnap a színháznak. Az utóbbi évek legszebb operettjét, az Éva grófnőt fogják bemutat-

REGÉNYEK REGÉNYEI

Szenzációs új, olcsó sorozat. A világirodalom érdekfeszítő, örökértékű könyveinek válogatott sorozata

1-3. **Eugen Sue: Páris mélységei** Három kötet, összesen 864 oldal. Megjelenik szeptember elején.

4-5. **Walter Scott: Quentin Durward** Két kötet, össz. 560 oldal. Megjelenik szept. végén.

6-7. **Bulwer: Rienzi, az utolsó római tribun** Két kötet, összesen 560 oldal. Megjelenik október elején.

8-10. **Gustav Freytag: Tartozik és követel** Három kötet, összesen 840 oldal. Megjelenik október végén.

A teljes **10 kötet** kedvezményes előfizetési árázonnali megrendelés esetén diszvásonkötésben, dus aranyozással 980— Lei, szóval egy kötet csak **98— LEI**

A négy mű külön is megrendelhető. Ez esetben egy kötet 100 Lei. Szállítás megjelenés szerint. Előrefizetve franco. Utánvételt kötetenként 8 lei portó.

Tessék a szelvényt kitölteni, aláírni és beküldeni!

T. Libraria LEPAGE könyvkereskedés — CLUJ

Megrendelem a Regények Regényei tíz kötetes sorozatot 980 Leiert, utánvételt a megjelenés sorrendjében, a _____ számú köteteket kérem.

Beküldtem _____ hó _____ én _____ Leit és kérem portómentesen _____ Kelt _____

Névadár _____
Pontos cím _____

ni. A jegyek nagyrésze elővételben fogvott el a holnap esti premijére. Az Éva grófnő budapesti és bécsi nagy sikerének híre ide is eljutott s mindenki felcsigázott kíváncsisággal várja a ragyogó szépségű operettnek bemutatását. A színház különös gondot és szeretettel készül az Éva grófnőre. A pazar, új kiállítás, díszletek, meg fogják lepni a közönséget, valamint a parádés szereposztás: Karásonyi Lili, Kondor Ibolyka, Kun Magda, Sólyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár, Leővey, Selmeczy fogják a főszerepeket játszani. Az Éva grófnő egyelőre négy estére van kitűzve Szombatra, vasárnapra, hétfőre és keddre.

Vasárnap 6 órakor: Marjusa, a kis cselédleány szerencsésje. Úrwnzov híres, egész Európát diadalmasan bejárt újdonsága, a Marjusa vasárnap 6 órakor fog színpadra lépni.

Ma este: Bizánc, nagyon olcsó mozi-helyiárakkal. Herczeg Ferenc Bizáncját adják ma este, a főszerepben Poór Lilivel, Marsi Gizivel, Laczkó Arankával, Petróczy Alicével, Székelyhidy Adriennel, Janovics Jenővel, Balázs Samuval (új tag), Hoykó Ferencével, Réthelyivel. Nagyon olcsó mozi-helyiárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap 3 órakor mozi-helyiárakkal: Májusi muzsika. Farkas Imre új, hangulatos operettjének, a Májusi muzsikának vasárnap délután 3 órakor lesz a legközelebbi előadása és pedig nagyon olcsó mozi-helyiárakkal.

Hölgyeim! Bécsi és párisi model

kalapok

már 200 lejtől kaphatók **Fehérnél** St. Memorandum (Unió) 21 Redout **Női- és férfi-kalapok javítását rövid idő alatt eszközölöm**

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

2 iskolás fiú tej s ellátásra fogad zsidó uricsalád központban. Cím a kiadóban. 1035

Szilva-Rakyt nagyobb mennyiségben vásárolni. Ajánlatot kérek Braun Sannor, Ghicra. 1029

Vas irat szekrényt használati keressék. — Polyglott, Cluj, Str. Maria 1

Jobb izraelita lány elmenne bármilyen üzletbe, vidékre is. Cím a kiadóban. 1031

Kenderkőcot (csepi) minden mennyiségben vesz. Fehér és színes géptörőronyot szállít: J. Feibermann, rongykereskedő, Carei 1028

Nagyobb leányok intelligens zsidó családnál, fürdőszoba használati, teljes ellátást kaphatnak szept. 15-től. Cím a kiadóban. 1032

Jobb zsidó-családnál intelligens urileány teljes ellátást kaphat fürdőszoba használati. Cím a kiadóban. 1027

Barzel

fierarie - vasúzet **CLUJ** (Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám. **Telefon 10-43**

Elsőrangú manikűrös kisasszony azonnal belépésre állást keres. Vidékre is. Cím a kiadóba kér.

Üzemben levő 10 kádas ecetgyár, 170 Hl. hordóval eladó. Czitrom Emanuel, Dumbráveni. — Tárnavá Micá. 1027

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

51

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

És most mesélni kezd órákom keresztül, mialatt az elpusztult szőlőhegy útjain járnak fel és alá. Nem vagyok Chabor hercege, vallja és nem hallgat most má el semmit — Csehországból származom és egy töráiro gyermeke vagyok, nevem Dávid Lemel és nem Reubeni. Ifjusága minden szegényét kiteríti barátja előtt, mindent elmond, hogy jutott ő az elhatalozáshoz, hogy az őt ért szegény meg ne ismétlődhesse sem vele, sem az egész néppel. És hogyan hajította őt ez az elhatalozás a déli tengerre és a legátavolabbi országokba, hogy megkeresse Izrael elveszett törzseit és szabad királyi birodalmát. Semmit sem hallgat el. És míg a római beszélgetések alatt Dinával, majd később Machiavellivel, mindig elzárta valami a nyelvét, mely megakadályozta a teljes őszinteséget, Molcho jelenléte mintha tágabbra és tágabbra nyitná az őszinteség kapuját, úgy, hogy minden széles zuhogással, szabadon árad elő, még az az emlékezés is, amelyet magának is fájdalmasan és nem szívesen vall be, azt, ami hivatásának alapja és egyúttal a hivatásában való kétekedésnek is gyökere. Igen, valóban ott volt Chabor királyságában. Megtalálta, az óázisok útján elérkezett Arabia kősvátságjaihoz behatolt a szigorúan őrzött portára, a szabad, fegyverviselő zsidók országába. És valóban ott laknak Reuben, Gád és Manasse fél törzseknek 300.000 főből álló emberei, heberül beszélő beduin nép ez, József király és a hetven vén vezetése alatt, akik a királyt tanácsukkal segítik. És valóban létezik a háborúk hőse, Reubeni is, a király testvére, ép úgy, mint ahogy Gerzon, a prágai toronyőr elbeszélte. Csak hogy ez a szár Reubeni most már öreg ember és a hadvezetést rég fiaira ruházta. De szavait most is szentírásnak veszik, ezt Dávid a saját testén érezte. Mert épen ez a büszke szár Reubeni volt az ő legkérelmezhetőbb ellenfele, elfogatta őt, megvesszőztette és meg is ölette volna, ha a tanácsvének nem fogták volna a pártját. És az ő véleménye volt az is, amit a többiek elfogadtak és és végül úgy hirdettek ki, mint a király és a tanács közös véleményét, mely Dávid reményeit mélyen megsebezte és akkor, legalább egyelőre véget vetett tervezgetésének. Az igazi Reubeni határozata így hangzott: Chabor zsidói egy szabad nép, ép úgy, mint a többi népek — és nem hajlandó a nyugati országok elférfiatlanodott, fegyvertelen, szolgásgátó törzsiságát testvéreikül elismerni, sőt még a rokonságot is megtagadják velük. Mert ilyen rokonsággal csak szegénykeznők kellene a többi törzsek előtt.

„Így áll az én dolgom, ez az igaz az én küldetésemből, Molchom. Abban a boldog országban szabadon lohog a fehér selyemzászó a szépséges belükkel M. K. B. I. De az a lobogó, amit nálam láttál, csak utánzata az eredetinek.”

Most mindent elárul. Ha már a legfontosabbakat elmondta, úgy sincs értelme, hogy eltagadja a kis cseleket, melyek szükségesegek voltak a nagy hazugság, a fő hazugság elhitelesítésére. Bizonyos büszkeséggel, a köklér büszkeségével, aki a pódiumról lépve néhány válogatott nézőnek elárulja ügyes fogásainak technikáját, úgy pillantja be Molcho az ő varázsműhelyébe, melyet eddig gondosan elzárt mindenki előtt. A sárga ördög-lángok kénesebben villognak szemében, mint egyébkor. A demonok táncolnak és vijjognak. Önkinzó elragadtatással színezi ki szegényét. „Hallgasz csak ide, hogy miért beszéltem mindig a szent nyelven, hogy miért vettem tolmácsot magam mellé, akinek a beszédekét és válaszokat kellett lefordítania! Hiszen már akkor, amikor Velencében partaszállottam, jól értettem és elég jól beszéltem latinul és olaszul, hiszen már gyermekkoromban eredetiben olvastam Bojardót,

a római költőt. Mit gondolsz, miért nehezteltem meg a kihallgatásokat a héber nyelvvél?”

„Azért, hogy a szent nyelvnek tiszteletet szerezze a fejedelmek és királyok előtt, Mesterem.”

A szár megdöbbenve néz rá. „Talán azért is. Mindenesetre így is lehet fel-fogni. De nem, akarod nekem elhinni, hogy csalafintaságból történt? Hát tud meg: mialatt a tolmács beszélt, én időt nyertem, hogy mindent jól megfontolhassak és biztosítottam magam meglepő kérdések hirtelen támadása ellen. És kezdetben nagyon szükséges is volt, addig, amíg beilleszkedtem királyi és ambassadeuri szerepembe. A pápa, aki nagyon okos, első fogadtatásom alkalmából fejemhez vágta, hogy az én egész küldetésem tulsz, talán csak kitalálás az egész. Micsoda veszélyes pillanat volt! A tolmács fedezete nélkül ki sem bírtam volna. És még valami, de ne ijedj meg, bár nagyon csunya az egész: mivel azt hitték, hogy csak heberül értek, gyakran beszéltek a jelenlétemben olyan titkos dolgokról, melyeknek ismerete később nagyon hasznomra vált.”

Molcho összerézzen. No, végre ott tartunk, ahol akarom — mondja Reubeni. Végre is helyreigazíthatom a fejt. Flének káböröm fogja el, hogy most behatolhat barátja álmvilágába és lerombolhatja, hogy közben az ő képét is lerombolja, az nem csökkentheti örömét. Sőt talán még növeli. „Amint tudod, gyakran böjtölök. És úgy mondják hogy Chabor böjtsei is sokat böjtölnek addig, amíg visszafértek hozzájuk. Ezek a vének, akik nem is tudják, hogy mit csinálnak. Micsoda esztelen kitalálást! Böjtölök hogy megfékezem heves, rossz véreimet. És ezért korbácsoltattam meg magam Rómában, nem pedig egy gonosz cselekedet miatti bünbánásul és vezeklésül!”

„Mester! Mester!” — kiált fel Molcho hangosan, mint aki kísérteteket akar elriasztani. A kiáltás panaszosan fut végig a szőlőhegyen.

Az uton egy omladozó órház áll. A romokon ülnek ketten, egy csendesen gyöngyöző patak mellett. Most — a hold kilépett a felhők közül, meszes fehérén világít, a fény beborítja a hegy koparságát — most fogja csak Reubeni befejezni a rombolás munkáját itt, ezen a másvilági tájon. Kíméletlen buzgósággal lát hozzá munkájához, hogy minden részletet lealacsonyítson ami gyermekes barátja előtt tiszteletre méltónak tűnhetett. Vállára vereget. „Igen, igen szép apródom, boldog lehetsz hogy nem találkozol többé velem és hozzáam hasonlókkal. Viseld csak tovább is szép engedelmesen portugál mellénykédet. Dicsérlek erte. Amint a bölcs mondja: „Isten dicsősége az ember; ember dicsősége a ruha”. Te is értesz az elmaszkírozásokhoz és megadod nekem a megillető elismerést, egy hozzáértőtől kijáró elismerést. Az én turbánom, burnuszom, az idegen nyelv, a lobogó — nem hatásosan rendeztem-e ezt a maskarádét? Nagyon jól kiszámítottam, hogy mi hatásos. Velencéből való elutazásom is, amikor nem akartak pénzt kölcsönözni és amikor egyszerre a földből nőtték elő aranyzinoros szolgáim, akik ezüsttel kivert gondolán szállottak engem hajóra, valósággal mestermű volt. Ki sejtette volna hogy utolsó aranyaim voltak azok, az utolsó zechinóig kiköltöttem őket, hogy jói sikerüljön ez a vakító túzijáték? Jobban sikerült, mint ahogy reméltem. És behozta a kiadásokat. Azóta sohasem volt hiányom pénzben.”

Gunyosan felnevet, Molcho ellentállón, komoly marad. Eddig hallgatott és úgy tűnt a beszédel mint valami veszőzést. Most ügyesen megfelel. „Es ha minden úgy volna is, ahogy a mester mondja, — mindez nem földi dicsőségért

történt mindez a fáradság az Ur templomáért és Judea szőlőhegyeiért történt, hogy ne legyenek többé koparak és elhagyottak!”

Reubeni kissé fellélegzik, de még tiltakozik a megértés rendkívüli érzése ellen: „Ez még nem menti az alávaló hazugságot amelyben élek. Gondold csak meg, megcsaltam a jó pápát, a jámbor, jóindulatú Viterbo baborost, mindnyájukat, akik biztak bennem. Ha az épület beomlik nem csak engem temet maga alá, hanem az egész népet! Oh, ezt mind én mérészeltem, — szabad-e ennyit mérészelni? Hígyj nekem, gyakran úgy elgyengülök egy-egy éjszaka, hogy azt hiszem, megöl a félelem...”

„Nem, a mester felemelkedik, mint egy oroszán. Bátorság — az ő neve”.

Bátorság, bátorság, — hol is mondotta ezt a varázsszót? Akkor, a csónakban, amikor a városi temető mellett evezett. És azóta folyton mondja. Az élet minden titkának kulcsa — bátorsági. Bátorság felnyitja a becsukott ajtót is, félelem még a nyitott ajtót is becsukja.

És az ifju most kimondotta a varázsszót — Reubeni csodálkozik, hogy milyen okosan és körültekintően látta át a számúra olyan ismeretlen helyzetet. Megmutatta lényének egyik oldalát, mely rejve volt eddig. Reubeni hozzáférhetetlennek látta őt eddig elkeltető álmvilágában, lelkesedésében esztelennek, kissé talán együgyűnek is, — most azonban szorongatásában nem álmodozik többé, szembenéz a valósággal, világismeretét árul el, jóságosan illelkezik. Ettől a szelidségtől és váratlan okosságtól elragadtatva, teljesen megnyílik Reubeni szíve. Most már lemond arról, hogy gonoszabbnak mutassa magát, mint amilyen, — csak azért, hogy megijessze a másikat. Ez újból nem volt egyéb menekülésnél, csak hogy ellenkező irányban. Nem akar többé menekülni, nem akar többé egyedül lenni emberfeletti maszokban. Inkább bizalmasan vallani szeretne, megnyilatkozni. A tiszta igazat mondani. Sokszor érezte ennek a szükségét. De mindig legyőzte magát. Aratlanul élő, szép és okos barátja előtt lehullanak a burkoló leplek. „Egy mérleggel a kezomban lát-tál engem. És valóban, én mindig mérlegelek. A gonoszak amit tettem és tennem kell, mérlegelem a jóval szemben, amit el kell érnem. És a mérleg nyelve rajtam megy keresztül. Elhasadt a folytonos ingástól, Molchom — és én mégis tudom és itt az örökkévaló jelenlétében állítom: A mi szerencsétlen népünk számára nincs más útja a menekülésnek. Amilyen a betegség, olyan a gyógyszer. És a mi betegségünk olyan szokatlan és szörnyű természetű, hogy nem is remélhetjük a gyógyulását szokatlann és szörnyű gyógyszerek nélkül. Hiszen maga az ima is valami szörnyű dolog — belehasít a természetfölötti rendbe, hogy megzavarja azt. Mindennap imádkozunk, de ez még nem elég. Még bűnözünk is kell — ezt a tenhet rótták ránk. Ne borzadj meg ettől a szótól. Tudod te, hogy mi a bűn? Az öreg kapus, Gerzon, a toronyban nagyon jól tudta. Sokat mesélt a „Sárkány titkárról”. És megtanított a „Hét királyok titkára”: A rossz úgy keletkezik, hogy megrepednek azok az edények, melyek a szférákat egymással összekötik — s ez akkor következik be, amikor az isteni bőség túltönti az edényeket, az isteni kegy tulságos bősége folytán. Így keletkezik a bűn és egy új kaoszt teremt, mely felépti a maga hétépéses emlékező rendjét. Csak ilyen módon frissül fel a világ. Hallgasz rám, Molcho, te a bűnnélküliség álmát álmodod, ez azonban még nem a legfelsőbb fok. Soha hallottál orvosokról, akik kis adag mérget juttatnak a testbe, hogy az inger útján jó hatást érjenek el? Így a mi számunkra is a bűn mérget adták,

hogy alkalmazzuk, — persze nem mértéktelenül, sohasem pusztításra, — és mindig fenyeget bennünket a veszély, hogy tulsok mérget veszünk, mely rombol, ahelyett, hogy gyógyítana. De hiszen az egész élet veszély. Aki kerüli a veszélyeket, az nem él. És bátorság, bátorság, mondatod te magad is, ez az igazi jámborság neve. Mi zsidók nem vagyunk elég bátrak. Nem akarunk helyt adni gondolkodásunkban a veszélynek, mindig csak védelmet, biztonságot, új törvényeket akarunk, hogy teljesítsük őket, — oh, apám, te sohasé tettél egy lépést, mely ne lett volna egy parancsnak a teljesítése. Milyen érthető nálunk ez a veszélytől való félelem, hiszen évszázadokon át bőven kijutott belőle, — ebből a veszélyből, mely életadó, ha kellő mértékben alkalmazzák. Minket körülvevő legyőzött környező ellenségeink légiója közepette. És így hát fordítottunk neki — és vele együtt az egész életnek, gyávk és kicsinyesek lettünk, nincsenek karmaink többé”.

És Reubeni elmondja utolsó, legmerészebb reményeit. Visszaadni a népek a bátorságot, a veszély örömét saját országában. És ezáltal az egész emberiséget egy egészséges néppel gazdagítani. És nem érhető el másképp, mint a háboru büne útján, melyet megvet és a hazugság bűnével, amelyen egész terve nyugszik! És mégis, miközben ily módon bűnözik, úgy érzi, hogy helyesen cselekszik. És amilyen buzgalommal igyekezett éjjel előtt befektetni magát barátja előtt, hibákat és hiányokat találván ki, hogy bepanaszolhassa magát, ép olyan buzgón igyekezett most, éjjel utána, már reggel felé, mikor megerőlt az a boldogságot, hogy őszinte lehetett, mentőkörülményeket keresni cselekedetére.

Molcho okosan felelt. Teljesen átvette azt a félt, hogy Reubeni küldetése hamis, légből kapott. Mindössze óvatossággal mozgott, mint egyébkor, — észre lehetett venni, hogy egy előtte eddig ismeretlen területen lépeget. De meglepő gyorsan hozzászokott. Nem egyezett mindenbe bele, kereste az ellentmondásokat Reubeni beszédjében, — ezek az ellentmondások azonban csak a részletekre vonatkoztak. Úgy látszik, tökéletesen megértette a kiindulópontot, sőt mi több, elfogadta. Ez az elfogadás leírhatatlan gyönyörűséggel és büszkeséggel töltötte el a szárt. Ilyen érzése lehet a hívó kereszténynek aki bűneinek bevallása után megkapja az abszolutiót gyóntatójától.

Hajnalodott. Könnyű szél fujdogált, fűszag érződött. Mint akkor, a római síkságon, a Machiavellivel töltött éjszaka után. Csak hogy akkor nem jutottak a dolgok végére. Ma megtörtént ez is. És Reubeni nagy tehertől szabadult meg.

Már befejezi. Még hozzá teszi, hogy talán tulsz volna hazugságnak tekinteni az ő egész tervét — mert sok igaz is van benne. Reubeni Európa zsidói valóban derék fegyverviselők akarnak kiképezni, tehát az államoktól kívánt segítségért ellenszolgáltatást ad.

(Folvt. köv.)

Műtárgyakat és régiségeket

a szeptember 11-én kezdődő művészi árverésre bizományba vesz

ARTA régiségkereskedés, Cluj

Strada Avram Iancu No 3.

CAFRIITH Cluj,

P. Mihailu Viteazul 39. szám.

Diszkótéses

Machzorosok

Selyem és gyapjú

Taleszek

és az összes rituális cikkeknél

legolcsóbb beszerzési forrás

KIADOM
Str
SZERKE
Ejjele
ELOFIZE
Egész
Felev
Negy
Egy
XI évf
1928 sz

Megint

Egy hónap visszatért zelt fel az ölete. Hogy Vintila, egy leutette, ha veszélyen. S ról beszerz amely a be gyógyulás ország határ minisztereln a pénz, jön tetejébe attó Megszünik hitel bőven gúl visszatér beleg avitt

Igy szolt aggodalom és a holnap szemükben doktor ezuta paszemét, ve teg hozzatar biatio szav lélekzettek gazdasági terelnök és kijelentéseit, le, hiszen vónyszerü m szág törvény latot szavazt many felve utjára indit nek normalis tianu Vintila tött egyezné

Brajanu lej revaloriz konok követi szerü tollvon simitalta a bankjegyforg ben a háboru milliárd ara liard máj pa volt forgalom doktor deris ései hallattó hajlandónak a mult nehez és tévedéseir alapjában el juttatta ezt gazdasági ro denki várta a ciót, hogy az vel megfelelő ország gazda dasági élet, tálta ezeket a pénzügyi élet gráf érzéken láb, amely a vetkezében szökkent fel, zálékos kama ban a pillana mányjelentése hirdették meg láb vellett le

Az optimiz rainak bizony ról kiderült, záló beteg b és pénzügyi k dolgozó és kü egy hónap tel